

Activiteitenverslag Adoptie

2015

Kind & Gezin
Vlaams Centrum voor
Adoptie

1. VLAAMS CENTRUM VOOR ADOPTIE

1. Informatieverstrekking	4
2. Inzage van adoptiedossiers	5
3. Rootsvragen	8
4. Gedwongen adoptie	9
5. Partners	10
5.1 Het raadgevend comité	11
5.2 Steunpunt Adoptie vzw	11
5.3 Diensten voor maatschappelijk onderzoek	11
5.4 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie	12
5.5 Adoptiediensten voor binnenlandse adoptie	12
5.6 Andere partners	13
5.7 Projecten	13
5.8 Andere Belgische overheden	14
5.9 Andere Europese centrale autoriteiten	14
5.10 Service Social International	15
5.11 Permanent bureau van Den Haag	15
6. Buitenlandse delegaties en missies	15
6.1 DR Congo	15
6.2 Cambodja	16
6.3 Polen	16
6.4 Delegaties	16
6.5 Ondersteuning programma's	17

2. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

1. Aanmeldingen	18
2. Voorbereiding	19
2.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind	19
2.2 Voorbereiding op een intrafamiliale adoptie	20
3. Maatschappelijk onderzoek	21
3.1 Verloop van het maatschappelijk onderzoek	22
3.2 Adviezen	23
3.3 Geschiktheidsvonnissen	24
4. Bemiddeling	25
4.1 Bemiddeling door erkende adoptiediensten	25
4.2 Zelfstandige adoptiedossiers	36

3. BINNENLANDSE ADOPTIE

1. Aanmelding	40
2. Voorbereiding	41
3. Maatschappelijk onderzoek	42
4. Geplaatste kinderen via een adoptiedienst	43
5. Inschrijvingen in de burgerlijke stand	44

Zeggen en schrijven, ...

‘Aantal buitenlandse adopties door Belgische ouders daalt’.
 ‘Adopties uit Ethiopië stilgelegd’.
 ‘Helpt van kandidaat-adoptieouders haakt af tijdens procedure’.
 ‘Buitenlandse adoptie meer en meer gecommercialiseerd’.
 ‘Onderzoek naar adopties uit Oeganda’.
 ‘We laten adoptie toe, maar begrijpen het niet’.

Wie het nieuws het afgelopen jaar heeft gevolgd, zou kunnen veronderstellen dat adoptie per definitie problematisch is. De adoptiecontext is vandaag veel complexer dan pakweg 5 of 10 jaar geleden. We worden geconfronteerd met een aantal uitdagingen waar we niet meteen een sluitend antwoord op kunnen bieden.

Maar het beeld, geschetst in de media, is niet het hele verhaal! Adoptie is emotie, en dat laat zich voelen in het publiek debat over dit thema – een debat dat gedomineerd wordt door sterk gepolariseerde meningen en een nogal stereotiepe beeldvorming. Dit zien we op verschillende vlakken, zowel over de kinderen die geadopteerd worden, als over (kandidaat-)adoptieouders en de herkomstlanden waarmee samengewerkt wordt. Voor eens en voor altijd:

- Adoptiekinderen worden niet weggehaald uit hun gezin en zeker niet omwille van armoede alleen: het gaat echt enkel om kinderen die anders hun leven lang in een tehuis doorbrengen omdat zij achtergelaten werden, uit huis geplaatst werden door een rechter, of omdat hun biologische ouders uitdrukkelijk aangaven niet voor hen te kunnen zorgen, ...
- Kandidaat-adoptieouders weten dat zij geen recht hebben op een kind, zij eisen geen kind maar vragen een respectvolle, correcte behandeling tijdens de adoptieprocedure, die door hen als bijzonder zwaar wordt ervaren.

- Adoptiediensten in Vlaanderen willen geen adopties realiseren tegen elke prijs. We stellen wel vast dat in de landen waar de nood voor kinderen het hoogst is, er soms geen goed uitgewerkte regelgeving en/of goed werkende instellingen voorhanden zijn. Tegelijk verwachten wij wel bewijzen/zekerheden van onze partners voordat we een oplossing willen bieden voor de kinderen in hun instellingen. Deze afweging tussen ‘oplossingen bieden’ en ‘voldoende zekerheid’ maakt de beslissingen over samenwerkingen bijzonder moeilijk.

Dit soort framing maakt het (als buitenstaander) moeilijk om zaken juist in te schatten. Omgekeerd voelt heel wat berichtgeving bevreemdend of beschamend aan voor wie er van nabij bij betrokken is, of dit nu professioneel of persoonlijk is. De realiteit zoals we die zelf kennen is veelal oneindig veel complexer en genuanceerder, ...

Dit is geen pleidooi om problemen niet (langer) te benoemen, integendeel. We willen blijven luisteren naar wat fout loopt of liep bij adopties volgens zowel adoptieouders als geadopteerden. Zodat we alert blijven en verder nadenken hoe we de spelregels en de manier waarop we adoptie in Vlaanderen organiseren, (steeds) opnieuw kunnen verbeteren en aanpassen aan de realiteit.

Maar laat het publiek debat gevoerd worden op een zorgvuldige manier, zonder de stereotypering die zoveel mensen raakt. We roepen op tot respect in taalgebruik over geadopteerden en hun adoptieouders. Elk van hen heeft recht op zijn verhaal. We vragen rekening te houden met de herkomstlanden die ook zelf geraakt worden door de manier waarop hier gepraat en geschreven wordt over ‘hun kinderen’ en over hoe zij omgaan met de problemen in hun land.

We hopen dat 2016 ons veel echte verhalen over adoptie brengt.

Ariane Van den Berghe
 Vlaams Adoptieambtenaar

1. VLAAMS CENTRUM VOOR ADOPTIE

Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) speelt een centrale rol bij elke adoptieprocedure voor een minderjarig kind door (kandidaat-)adoptieouders die in Vlaanderen of Brussel wonen. Bij zowel de interlandelijke als de binnenlandse adoptie staat het VCA in voor het goede verloop van het proces.

De opdrachten van het VCA zijn zeer uiteenlopend. Naast de erkenning en subsidiëring van adoptievoorzieningen is er de individuele begeleiding van (kandidaat-)adoptieouders, de algemene informatieverstrekking, het geven van inzage aan geadopteerden, het samenwerken voor en met partners en de buitenlandse missies en delegaties in het kader van (al dan niet opgestarte) kanalen.

1. Informatieverstrekking

Het VCA is in Vlaanderen het eerste aanspreekpunt voor iedereen die informatie wil over binnenlandse of interlandelijke adoptie van minderjarigen.

Deze informatieverstrekking is een belangrijk deel van de werking. De grootste doelgroep zijn de kandidaat-adoptieouders. Zij willen zowel algemene informatie bij het opstarten van een adoptieprocedure, als nadien een specifieke toelichting bij de stand van zaken of de verdere stappen in hun individueel adoptieproject. Daarnaast komen er ook vragen van geadopteerden, pers, adoptieouders, afstandsouders, studenten en binnenlandse en buitenlandse autoriteiten.

De informatieverstrekking aan kandidaat-adoptieouders gebeurt voornamelijk door het verspreiden van informatiebrochures en het aanbod van informatie op de website. Er zijn 3 verschillende brochures beschikbaar voor kandidaat-adoptieouders. Afhankelijk van hun vraag krijgen ze de algemene informatiebrochure voor adoptie van een ongekend kind of de brochure voor de adoptie van kinderen van familie uit het buitenland of uit het binnenland.

Nieuwe kandidaat-adoptieouders worden sinds 2013 zeer gefaseerd geïnformeerd. Ze krijgen bij elke nieuwe stap van hun procedure de informatie die voor hen op dat ogenblik relevant is.

Er worden ook herinneringen gestuurd als kandidaat-adoptieouders niet tijdig de volgende stap zetten (bevestigen na de infosessie binnen 60 dagen, indienen verzoekschrift binnen het jaar na voorbereiding, ...). Net als in 2014 kregen geschikt verklaarde kandidaat-adoptieouders (die nog geen bemiddelingsovereenkomst hadden) in 2015 informatie over specifieke landen waarvoor nog adoptieouders gezocht werden. Zo probeert het VCA deze kandidaten verder op de hoogte te houden van de evoluties bij de adoptiediensten.

Naast de schriftelijke informatie verzorgt het VCA het luik 'Adoptie' op de website van Kind en Gezin, dat zich tot een ruimer publiek richt. In 2015 kwam een volledig nieuwe versie online. Sinds juli 2015 verspreidt het VCA ook een nieuwsbrief. Ieder kwartaal kan elke geïnteresseerde zo de recentste ontwikkelingen volgen over adoptie.

Inschrijven kan eenvoudig via de website van Kind en Gezin en ondertussen lezen al 934 mensen deze nieuwsbrief. Tegelijk met de nieuwsbrief startte het VCA met een Facebookpagina om ook op die manier zoveel mogelijk mensen te bereiken.

Tenslotte schrijft het VCA ieder kwartaal één of meerdere artikels in het VAG-magazine over een actueel thema. Het verspreiden van informatie gebeurt dus op zoveel mogelijk verschillende manieren zodat zoveel mogelijk (kandidaat-)adoptieouders, geadopteerden en geboorteouders bereikt kunnen worden.

Het VCA biedt daarnaast telefonische permanentie en trajectbegeleiding. De trajectbegeleiders verzorgen de telefoonpermanentie gedurende 4 halve dagen per week. Deze permanentie wordt uitgebreid als er tijdelijk veel vragen verwacht worden. Dit is in 2015 gebeurd na de schorsing van het adoptiekanaal Ethiopië. De schriftelijke vragen die per post of per e-mail worden gesteld door zowel (kandidaat-)adoptieouders, geadopteerden, erkende organisaties, als andere overheidsinstanties beantwoorden de trajectbegeleiders zo snel als mogelijk. Daarnaast verwerken ze de aanmeldingen voor binnenlandse en buitenlandse adoptie, contacteren ze de kandidaat-adoptieouders bij iedere procedurestap en registreren ze de bemiddelingskeuze (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie). Ze volgen de dossiers

zoveel mogelijk digitaal op zodat een snelle afhandeling van vragen en acties met betrekking tot de adoptiedossiers mogelijk is.

In het kader van de verdere digitalisering werd in 2015 gestart met het inscannen en bewaren van lopende dossiers in een digitale bibliotheek. Na afronding van de adoptie, kunnen deze digitale dossiers automatisch gearchiveerd worden, wat een inzage voor de geadopteerde in de toekomst gemakkelijker zal maken. In 2016 bekijkt het VCA verder wat de mogelijkheden zijn om deze dossiers vlot toegankelijk te maken voor zowel (kandidaat-)adoptieouders als geadopteerden.

2. Inzage van adoptiedossiers

Met de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie van 22 maart 2013 konden interlandelijk geadopteerden hun recht op inzage in hun adoptiedossier in de praktijk opeisen. Het verlenen van die inzage is 1 van de opdrachten van de Vlaamse adoptieambtenaar. In het licht

daarvan moet iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde een kopie aan de Vlaamse adoptieambtenaar bezorgen, zodat deze kan instaan voor de bewaring en eventuele inzage.

In het kader van deze opdracht werd in 2015 verder gewerkt aan het inscannen van alle (oude) adoptiedossiers om ze digitaal te bewaren. Het inzagerecht kan daardoor ook in de verre toekomst blijvend gewaarborgd worden. Het VCA werd tijdelijk uitgebreid met personeel voor dit project. In 2015 scanden zij al 1200 dossiers in. Het gaat om dossiers van adoptiediensten die niet langer bestaan maar waarvan de dossiers werden overgenomen door nu nog erkende adoptiediensten. Naast het digitale dossier blijft ook het originele dossier bewaard voor het geval de geadopteerde de originele foto's of documenten wil bekijken.

Wanneer geadopteerden inzage vragen in hun dossier, gaat het VCA na of het dossier in haar bezit is. Dit is niet altijd het geval. Soms is het dossier wel aanwezig maar bestaat het uit zeer weinig documenten die

geen antwoord bieden op de vragen van betrokkenen. Het VCA stelt alles in het werk om de geadopteerden verder te helpen. Hiervoor worden andere diensten gecontacteerd zowel in het binnenland (familierechtbanken, rijksarchief, de Franse Gemeenschap, ...) als in het buitenland (weeshuizen, autoriteiten, ...). Bij elk contact met buitenlandse overheden wordt het belang van dit inzagerecht benadrukt, met wisselend resultaat. In 2015 wisselde het VCA informatie uit met een geestelijke die goede contacten heeft bij de Indische kloosterordes die in het verleden betrokken waren bij adopties uit India. Voorlopig leverde dit geen concreet resultaat op. In navolging van het expertenpanel rond gedwongen adopties was er in 2015 ook een overleg met CNAOP (Conseil National d'Accès aux Origines Personnelles) in Frankrijk. Er werd nagegaan wat geadopteerden die geboren zijn 'sous x' (anonieme bevallingen) in Frankrijk kunnen doen om informatie terug te vinden. Daarnaast is er ook een samenwerking opgezet met de dienst diplomatieke archieven ('Afrika-archief') bij de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken om de dossiers van métiskinderen te verkrijgen. Métiskinderen zijn kinderen die in

voormalige kolonies van België geboren werden uit een veelal blanke vader en zwarte moeder. Zij werden in de jaren '50-'60 overgebracht naar België om geadopteerd te worden of om in een pleeggezin te worden opgenomen. In dit kader werd er ook een samenwerking opgezet met KADOC (Het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving) die de archieven van het Ruandafonds en Markant (voormalige Christelijke Middenstands- en Burgervrouwen) beheert.

Bij de inzage in het dossier kan iedere geadopteerde een vertrouwenspersoon meebrengen. De geadopteerden krijgen ook telkens de mogelijkheid om inzage te krijgen in aanwezigheid van iemand van Steunpunt Adoptie. Zij kunnen dan ook na inzage psychosociale ondersteuning bieden. In 2015 werd het VCA door 24 interlandelijk geadopteerden gecontacteerd om inzage te krijgen in hun adoptiedossier. Daarnaast vroegen 4 (métis)kinderen die indertijd naar België kwamen via SAVE (een instelling die voor opvang zorgt van métiskinderen in Rwanda) inzage in hun dossier.

Van de geadopteerden kregen 13 deze inzage, 2 van de 4 personen die via SAVE naar België kwamen, kregen ook inzage in hun dossier. Er werden 2 geadopteerden doorverwezen naar de adoptiedienst die destijds instond voor de bemiddeling. Indien zij dit wensten, konden zij daarna opnieuw het VCA contacteren. Er werd 1 geadopteerde doorverwezen naar de centrale autoriteit van de Franstalige gemeenschap (ACC) aangezien de adoptiebemiddeling via hun erkende diensten gebeurde. Voor 8 geadopteerden kon niet voldaan worden aan de vraag. Bij 6 van hen was er geen dossier beschikbaar; aan 2 van hen werd extra informatie gevraagd maar de geadopteerden gaven geen gevolg aan deze vraag; 1 geadopteerde werd doorverwezen naar de familierechtbank; voor 2 geadopteerden zoekt het VCA in 2016 nog verder naar een dossier; voor 1 geadopteerde kreeg het VCA van het herkomstland de mededeling dat zij geen dossier kunnen geven omwille van de privacy van de geboortelouder. Door 1 geadopteerde werd geen aanvraagformulier bezorgd. Bij een laatste inzagevraag werd de vraag gesteld door een derde, niet door de geadopteerde zelf, de enige die inzagerecht heeft in zijn dossier.

Voor 2 personen die via SAVE naar België kwamen, kon (nog) niet voldaan worden aan de vraag. Eén vraag kregen we enkel telefonisch, het aanvraagformulier werd niet ontvangen en er kon dus nog geen dossier opgevraagd worden. De tweede vraag ontving het VCA pas eind 2015 en het dossier werd nog niet ontvangen in 2015.

De geadopteerden waren afkomstig van Algerije (1), Oekraïne (1), Zuid-Korea (3), India (5), Rwanda (5 geadopteerden en 4 via SAVE), DR Congo (1), Bolivia (1), Macedonië (1), Bulgarije (1), Colombia (2), Roemenië (2) en 1 onbekend herkomstland. Er kregen 8 geadopteerden inzage in aanwezigheid van Steunpunt Adoptie. Op vraag van de geadopteerde was er 1 inzage enkel met Steunpunt Adoptie.

Op 20 maart 2015 wijzigde het Vlaams Parlement het decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten en het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van interlandelijke adoptie van kinderen. Door deze wijziging die op 19 april 2015 in werking trad, kreeg het VCA via de Vlaamse adoptieambtenaar de bevoegdheid om ook van alle binnenlandse adoptiedossiers

een kopie te bewaren. De Vlaamse adoptieambtenaar kreeg hierin de opdracht om ook inzage te verlenen in de binnenlandse adoptiedossiers en bijstand te verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier.

De artikelen 27 en 28 van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 betreffende adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen blijven ook gelden. De dossiers moeten door de adoptiediensten bewaard blijven en zijn bij de dienst toegankelijk via de coördinator. De betrokkenen kunnen toegang krijgen tot het dossier, rekening houdend met de bescherming van de privacy.

Het VCA kreeg dus in de loop van 2015 de taak om ook bij binnenlandse adopties inzage te verlenen aan binnenlands geadopteerden. Hoewel het VCA deze geadopteerden vroeger ook al inzage gaf, helpt de decretale basis om dossiers rond binnenlandse adoptie te verzamelen. Mede hierdoor en in navolging van de werkzaamheden van het expertenpanel 'gedwongen adoptie' (zie ook punt 4) kon het VCA een constructieve samenwerking opzetten

met verschillende organisaties.

Zo ontving het VCA respectievelijk de fiches en de adoptiedossiers van de voormalige tehuizen voor moeders 'Home Prinses de Merode' en 'Ten Anker'. Van het tehuis 'Tamar' kreeg het VCA de registers en van het 'Tehuis der Kleinen' ontving het VCA enkele schriftjes en documenten met informatie. Na de verwerking van deze informatie door het VCA, zullen de originele stukken terugbezorgd worden aan de oorspronkelijke eigenaars.

Het VCA schreef in 2015 opnieuw de ziekenhuizen aan die na een eerste vraag in 2008-2009 niet reageerden om eventuele adoptiedossiers in hun bezit te bezorgen. Er werden na deze tweede vraag geen adoptiedossiers meer overhandigd. Het overleg met OCMW's werd in 2015 verdergezet maar voorlopig zonder algemeen resultaat. Er werd wel afgesproken dat wanneer het VCA een vraag heeft in een individueel dossier, er contact kan opgenomen worden met het betrokken OCMW. Het OCMW kijkt dan of er nog informatie te vinden is. De vraag tot inzage in het adoptiedossier werd door 5 binnenlands geadopteerden gesteld. Er werden 2 geadopteerden doorverwezen naar

de adoptiedienst die destijds instond voor de bemiddeling. Er ging 1 geadopteerde niet in op de afspraak om zijn/haar adoptiedossier in te kijken.

Aan 2 geadopteerden waarvan er geen dossier was, werd bijkomende informatie opgevraagd. Hiervan gaf 1 geadopteerde geen gevolg aan onze vraag, de andere geadopteerde gaf aan over voldoende informatie te beschikken.

Voor de eventuele nazorg na het verlenen van de inzage worden geadopteerden doorverwezen naar Steunpunt Adoptie of naar het project Zoekregister.

3. Rootsvragen

De vraag tot inzage die geadopteerden stellen, is vaak gekoppeld aan een meer uitgebreide vraag naar informatie over hun roots of herkomst en soms zelfs aan een zoektocht naar de biologische familie.

Ook al kreeg het VCA in 2014 toegang tot het Rijksregister, omwille van technische redenen duurde het nog tot november 2015 voordat de toegang operationeel was. Het Rijksregister werd 4 keer geraadpleegd in het kader van een zoektocht naar afgestane kinderen of biologische families. De zoektocht werd telkens omkaderd door het Zoekregister.

In 2015 werd het VCA betrokken bij 35 zoekvragen. Het ging dan zowel om binnenlands geadopteerden als geadopteerden uit het buitenland. Er kwamen 19 vragen rechtstreeks van de betrokkene of aanverwanten.

Via het Zoekregister kwamen 8 vragen, 3 keer kwam de vraag via Steunpunt Adoptie, 2 keer kwam de vraag van Mater Matuta, voor 1 geadopteerde werd de vraag gesteld door de adoptiedienst en 2 keer werd het VCA rechtstreeks vanuit het buitenland gecontacteerd.

Buitenlands geadopteerden stelden 8 keer de vraag (waarvan 2 keer de vraag van de adoptiemoeder kwam) en 5 vragen waren afkomstig van het buitenland. Aangezien er voor 2 buitenlands geadopteerden ook een adoptiedossier aanwezig was, kregen zij ook inzage hierin. De 5 families uit het buitenland (2 keer Roemenië, Ethiopië, Bhutan en Zuid-Korea) waren op zoek naar hun geadopteerde familieleden in België. Van de binnenlands geadopteerden kwamen 21 vragen, waarvan er 7 zelf op zoek waren naar de biologische familie. De vraag kwam 3 keer van een geboortemoeder, 1 keer van een geboortevader en 1 keer van beide geboorteparenten. Er was 8 keer een familielid op zoek naar zijn/haar geadopteerde broer/zus en 1 keer ging het om een kleinkind dat op zoek was naar meer informatie over zijn geadopteerde grootmoeder. Voor 1 geadopteerde was de vraag i.v.m. de zoektocht zo summier dat het niet duidelijk was of het om een binnenlandse of buitenlandse zoektocht ging. Op de vraag van het VCA naar meer informatie werd niet ingegaan.

In 2015 organiseerden een aantal geadopteerden uit Rwanda een avond waarin het thema 'roots' aan bod kwam. Het VCA was aanwezig op deze avond en gaf uitleg over de inspanningen die het VCA voor geadopteerden kon doen. Het VCA had ook een overleg met een geadopteerde die een rootsreis ondernam naar Brazilië en zijn ervaring hierover wou delen. Daarnaast was er een overleg met Internationale Social Service (SSI) om na te gaan welke hulp/ondersteuning zij kunnen bieden bij rootsvragen en had het VCA een overleg met een Indische zuster over rootsvragen van Indisch geadopteerden.

4. Gedwongen adoptie

In december 2014 startte het Vlaams Parlement met verschillende hoorzittingen over het thema gedwongen adopties. Bij gedwongen adopties, veelal in de jaren '50 tot in de jaren '80 ondervonden zwangere vrouwen druk om hun baby af te staan voor adoptie. Naar aanleiding van deze hoorzittingen werd in 2015 een expertenpanel opgericht door de Vlaamse adoptieambtenaar, op vraag van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid

en Gezin, Jo Vandeuren. Het expertenpanel kreeg in de resolutie van het Vlaams Parlement daarbij enkele specifieke opdrachten. Het expertenpanel kwam 6 keer samen onder leiding van de Vlaamse adoptieambtenaar. In april 2015 leverde het panel een eindrapport af waarin 19 aanbevelingen werden opgenomen. Alle slachtoffers konden terecht op het nummer 1712 om hun verhaal te doen en verder doorverwezen te worden naar hulpverleners. Het nummer 1712 ontving 11 oproepen die gerelateerd waren aan deze problematiek.

Daarnaast richtte het VCA een tijdelijke erkennings-en bemiddelingscommissie op voor de slachtoffers die hier nood aan hadden. Het secretariaat van de commissie ontving 4 aanvraagformulieren. Er waren 3 aanvragen die niet gericht waren op een erkennings- of bemiddelingsgesprek maar eerder een vraag omvatten naar meer informatie over de omstandigheden van hun adoptie of afstand. Hun vragen kwamen niet in aanmerking voor behandeling door de commissie. Zij werden doorverwezen naar het Zoekregister. Voor 1 slachtoffer vond er een erkennings-gesprek plaats. Eind 2015 werd de commissie stopgezet.

Op het 24 november 2015 Vlaams Parlement bood publiekelijk zijn verontschuldigen aan bij de slachtoffers van gedwongen adopties. In navolging van dit expertenpanel en met het oog op het recupereren van zoveel mogelijk oude adoptiedossiers was er overleg met voormalige tehuizen voor moeders. Het VCA had overleg met het voormalige tehuis 'Ter Kleine' in Borgerhout en 'Ten Anker' in Klemskerke. Beide organisaties bezorgden de informatie die ze nog hadden uit het verleden zodat het VCA een kopie van deze gegevens kan bewaren. Daarnaast was er overleg met een voormalige medewerkster van Therese Wante. Zij kon helaas geen documenten meer bezorgen.

Op vraag van minister Jo Vandeuren werd in het najaar van 2015 een afstammings-werkgroep opgericht. Tijdens en na het expertenpanel werd duidelijk dat de vragen rond gedwongen adopties ook vragen opriepen rond andere afstammingskwesties zoals kinderen geboren sous x, donorkinderen, ... De werkgroep Afstamming onderzoekt hoe tegemoet kan worden gekomen aan deze vragen. De werkzaamheden van deze groep lopen nog verder door in 2016. In 2015 was de Vlaamse adoptieambtenaar

ook aanwezig op een rondetafelgesprek van de Tweede Kamer in Nederland over afstandsmoeders, die ongehuwd zwanger raakten en onder druk van de Rooms Katholieke Kerk hun baby's afstonden.

5. Partners

Het VCA heeft zowel in België (Vlaanderen) als in het buitenland verschillende partners waarmee wordt samengewerkt om adopties te realiseren en op te volgen. Het VCA heeft een belangrijke opdracht in het toezicht op de erkende diensten en staat ook in voor de subsidiëring van de verschillende diensten. Met de erkende diensten was er in 2015 regelmatig overleg over zowel de bestaande als de toekomstige werking. Er was 2 keer overleg met de ganse adoptiesector samen. Op 1 van deze momenten was er een uiteenzetting van Dr. Tieman over ontwikkelingsuitkomsten en adoptiebeleving van internationaal geadopteerden. Het VCA gaf ook 3 vormingen aan externe partners zoals familierechters en studenten van o.a. de politieschool en was aanwezig op een infomoment voor wensvaders van 't Kwadraat.

Toegekende subsidies

Steunpunt Adoptie	
Basissubsidie	499 913,74
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord	3 984,26
Diensten voor maatschappelijk onderzoek	
Basissubsidie per DMO	285 813,01
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord per DMO	5 737,88
Interlandelijke adoptiediensten	
Basissubsidie per adoptiedienst	100 190,50
Bijkomende subsidies voor lopende kanalen en nieuwe inlichtingendossiers (alle diensten samen)	53 528,11
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord per adoptiedienst	5 246,70
4 maatschappelijke onderzoeken binnenlandse adoptie	
Facultatieve subsidie	7 074,13
Vorming en voorbereiding kandidaat-adoptanten (Gents Adoptiecentrum)	
Facultatieve subsidie	60 000,00
Zoekregister	
Facultatieve subsidie	80 606,89
Uitvoering Vlaams intersectoraal akkoord	3 605,03
Project binnenlandse adoptie van kinderen met bijzonder medische noden	
Facultatieve subsidie	52 555,95
Project fusie binnenlandse adoptie geboortelouders	
Facultatieve subsidie	147 000,00
Digitalisering oude adoptiedossiers	
Facultatieve subsidie	15 500,00
Subsidie voormalige Derde Arbeidscircuit (DAC)-functie	
Subsidie aan initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuu	62 043,01

1.1 Toegekende subsidies aan erkende diensten of projecten, soort subsidie - 2015
Bron: VCA

5.1 Het raadgevend comité

De leden van het raadgevend comité zijn vertegenwoordigers van adoptieouders, geadopteerden, voorzieningen en werknemers van voorzieningen. Daarnaast zijn er 4 leden aangesteld als onafhankelijke deskundigen.

Mevrouw Nicole Vliegen is voorzitter en zij wordt bijgestaan door 2 ondervoorzitters, mevrouw Inge Demol, directeur van Steunpunt Adoptie en Joshi Janssen, vertegenwoordiger van geadopteerden. Het raadgevend comité kwam in 2015 driemaal samen. Het VCA neemt deel aan de vergaderingen via aanwezigheid van de Vlaamse adoptieambtenaar en door de ondersteuning van een secretaris die instaat voor verslaggeving.

Het werkjaar van het raadgevend comité loopt van 1 september tot 31 augustus. In 2015 gingen er 3 vergaderingen door, op 5 januari, 28 mei en 25 september. Een vierde werd uitgesteld naar 2016 omwille van de terreurdreiging. Het raadgevend comité bracht een advies uit over het inzagerecht van buitenlands geadopteerden en besprak de

nieuwe regelgeving rond de adoptieprocedure en het activiteitenverslag van het VCA.

5.2 Steunpunt Adoptie vzw

Steunpunt Adoptie is erkend voor de periode van 1 januari 2013 tot 31 december 2017. Naast de organisatie van de infosessie en de voorbereiding voor nieuwe kandidaat-adoptieouders heeft Steunpunt Adoptie een belangrijke rol inzake nazorg en vorming. Zij bieden ondersteuning en nazorg aan alle partijen van de adoptiedriehoek: geadopteerden, (kandidaat-)adoptieouders en afstandsouders. Verder staan zij in voor het ontwikkelen van expertise en het aanbieden van vorming aan hulpverleners binnen en buiten de adoptiesector.

Het VCA had 4 keer overleg met de coördinator van Steunpunt Adoptie. Hierin wordt stilgestaan bij de werking van Steunpunt Adoptie op het vlak van voorbereiding en nazorg en worden voorstellen tot verbetering uitgewerkt. Daarnaast was er één overleg samen met de Raad van Bestuur van Steunpunt Adoptie over de geplande wijzigingen in de

procedure naar aanleiding van het nieuwe decreet binnenlandse adoptie. Het VCA was aanwezig op de 4 infosessies om toelichting te geven bij de werking van het VCA en de adoptieprocedure.

5.3 Diensten voor maatschappelijk onderzoek

Sinds 2014 zijn er nog 3 diensten voor maatschappelijk onderzoek erkend, 1 per werkingsgebied. Alle diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO) maken deel uit van een centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW). Voor het werkingsgebied Antwerpen-Limburg is het CAW Limburg erkend van 1 januari 2013 tot 31 december 2017. Voor het werkingsgebied Vlaams Brabant-Brussel is het CAW Brussel erkend voor diezelfde periode. CAW Oost-Vlaanderen kreeg de erkenning voor het werkingsgebied Oost- en West-Vlaanderen voor de periode van 1 januari 2014 tot 31 december 2017.

Er was tweemaal overleg met de coördinatoren van DMO over de concrete werking van de diensten.

Afspraken die op dit overleg gemaakt worden, worden opgenomen in het draaiboek. Ter voorbereiding van de gewijzigde regelgeving binnenlandse adoptie waarbij de DMO in zal staan voor de screening van kandidaten voor een binnenlandse adoptie, was er in 2015 een eerste overleg tussen de DMO en de binnenlandse adoptiediensten.

De resultaten van de bevraging over het adviesgesprek werden besproken met de coördinatoren van de DMO. Het besluit was dat het adviesgesprek nuttig is. Er werden enkele kleine organisatorische wijzigingen ingevoerd.

5.4 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie

De 3 bestaande adoptiediensten – Ray of Hope, Het Kleine Mirakel en Flanders Intercountry Adoption Care (FIAC-Horizon) – hebben een erkenning die loopt van 1 juli 2013 tot en met 30 juni 2018. Naast de basissubsidie ontvangen de adoptie-diensten van de (kandidaat-) adoptieouders een bijdrage als prestatie-vergoeding voor hun werking. Ook voor de eerste nazorg betalen de adoptieouders een bijdrage.

Met de 3 coördinatoren van de adoptiediensten werd er 2 keer overlegd over het dagelijks verloop van de procedures. Eenmaal werd met de 3 adoptiediensten apart overlegd over hun herkomstlanden (zowel lopende kanalen als kanalen in prospectie). Daarnaast had het VCA een overleg met de 3 raden van bestuur over de toekomst van de interlandelijke adoptiediensten.

Alvorens de schorsingsbeslissing rond Ethiopië formeel te maken, vond er een overleg plaats tussen het VCA en de 2 adoptiediensten die werkzaam zijn in Ethiopië. Samen met de adoptiediensten vond er ook een informatieavond plaats voor alle betrokken kandidaat-adoptieouders, dit waren zowel de mensen met een goedgekeurde matching als degenen die een contract voor Ethiopië hadden afgesloten met 1 van de diensten.

Voor de kandidaat-adoptanten met een contract voor Oeganda werd naar aanleiding van de schorsingsbeslissing ook een informatieavond georganiseerd.

5.5 Adoptiediensten voor binnenlandse adoptie

Begin 2015 waren er nog 4 erkende adoptiediensten. In de loop van 2015 kwam er een fusie tot stand tussen De Mutsaard en Gewenst Kind die resulteerde in een nieuwe naam 'Adoptiehuis' (officieel De Mutsaard-Gewenst Kind). De 3 resterende diensten hebben een erkenning die loopt tot en met 31 oktober 2018. Op 3 juli 2015 keurde het Vlaams Parlement een nieuw decreet voor de binnenlandse adoptie goed. Dit decreet bepaalt dat er maar één vergunde adoptiedienst voor binnenlandse adoptie kan bestaan. Het decreet gaat in ten laatste op 1 juli 2016. In de loop van 2015 waren er fusiegesprekken tussen Adoptiehuis en Gents Adoptiecentrum. Eind 2015 was er nog geen fusie gerealiseerd. Het Stedelijk Ziekenhuis Roeselare besloot om na de inwerkingtreding van het decreet zijn activiteiten rond adoptie stop te zetten. De diensten voor binnenlandse adoptie ontvingen in 2015 nog geen basissubsidies voor hun werking. De kandidaat-adoptieouders betalen een bijdrage aan de dienst voor de bemiddeling.

De adoptiediensten staan ook in voor de maatschappelijke onderzoeken naar geschiktheid, die bevolen worden in het kader van de adoptie van kinderen die al aanwezig zijn in het gezin van de kandidaat-adoptant (stiefouders, meemoeders, ...). Deze worden via een facultatieve subsidie vergoed aan de adoptiediensten.

Het VCA had in 2015 driemaal overleg met de coördinatoren van de binnenlandse adoptiediensten. Tijdens dit overleg werd vooral stilgestaan bij de ontwikkelingen op het vlak van nieuwe regelgeving en de gevolgen hiervan.

5.6 Andere partners

In 2015 ontving het VCA één erkenningsaanvraag voor een nieuwe trefgroep van de Vereniging voor Adoptiekind en Gezin (VAG). Zij kregen een erkenning van 1 augustus 2015 tot 31 juli 2020. De trefgroep 'Wat nu?' blijft erkend tot 31 december 2017. Zij worden ook telkens uitgenodigd voor het groot adoptieoverleg.

Er was een apart overleg met beide trefgroepen. Het VCA was bovendien aanwezig op de Dag van Adoptie van de VAG. Het VCA had ook een overleg met Adopted People United, een vereniging die bestaat uit geadopteerden en vooral via lotgenotencontact geadopteerden ondersteunt.

5.7 Projecten

Naast de erkende voorzieningen ondersteunde het VCA in 2015 ook een aantal projecten met betrekking tot adoptie.

Zoekregister

Het Zoekregister staat in voor de zoektochten van geadopteerden, geboortelouders en verwanten naar elkaar.

Zij begeleiden deze personen bij hun zoektocht en bieden de nodige ondersteuning bij eventuele ontmoetingen. Het gaat hier vooral om zoektochten bij binnenlandse adopties maar er zijn ook vragen in het kader van interlandelijke adopties. Het VCA verwijst regelmatig geadopteerden door naar dit project voor psychosociale ondersteuning bij hun

rootszoektocht. 2015 was het laatste jaar van dit project.

Het wordt opgenomen in de opdrachten van de erkende binnenlandse adoptiedienst in de nieuwe regelgeving.

Vorbereiding en vorming binnenlandse adoptie - Gents Adoptiecentrum

Kandidaat-adoptieouders die willen adopteren via een binnenlandse adoptiedienst maar ook diegene die een zelfstandige adoptie van een gekend kind (meestal kind van de partner) willen realiseren, moeten een voorbereiding volgen. Tot in 2014 werd deze voorbereiding opgenomen door de vzw EVA-vorming. Deze vzw werd opgericht door de 5 binnenlandse adoptiediensten om de voorbereiding van kandidaat-adoptieouders voor binnenlandse adoptie te organiseren.

In 2014 werd de regelgeving gewijzigd voor meemoeders waardoor zij vanaf 1 januari 2015 hun kinderen kunnen erkennen. Een adoptie is hier niet langer nodig en zij moeten dus geen voorbereiding meer volgen. Omdat hierdoor een groot deel van de werklast voor EVA-vorming

verdwijnt, is er beslist hun werking stop te zetten. De resterende voorbereidingen werden in 2015 georganiseerd door de adoptiedienst Gents Adoptiecentrum die hiervoor een facultatieve subsidie ontving. Vanaf de nieuwe regelgeving in 2016 zal deze opdracht opgenomen worden door Steunpunt Adoptie, die ook de voorbereiding voor interlandelijke adoptie organiseert.

5.8 Andere Belgische overheden

De Commissie van Opvolging en Overleg kwam in 2015 één keer samen op het einde van het jaar. Deze commissie bestaat uit de bevoegde centrale autoriteiten inzake adoptie, de dienst Vreemdelingenzaken, de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken, de parketmagistraten, de familierechters en de kabinetten van de betrokken federale en gemeenschapsministers. Het VCA is overtuigd van de meerwaarde van dit overleg gelet op de vele evoluties in de verschillende beleidsdomeinen. Het VCA hoopt dan ook dat het heropgestarte overleg in 2016 zal verdergezet worden.

Er was in 2015 één overleg met de Federale Centrale Autoriteit (FCA) over de wijzigingen in de regelgeving rond kanaalonderzoeken en

over specifieke kanalen. Daarnaast was er een overleg samen met de centrale autoriteit van de Franse Gemeenschap over DR Congo en over wijzigingen aan het burgerlijk wetboek. Met de centrale autoriteit van de Franse Gemeenschap was er regelmatig overleg over specifieke kanalen.

In 2015 werd het VCA via de Vlaamse adoptieambtenaar waarnemend lid van de Conseil Supérieur sur l'Adoption (COSA) bij de Franse Gemeenschap. De COSA fungeert als raadgevend comité voor de bevoegde autoriteit van de Franse Gemeenschap. Naast het VCA zijn o.a. ook de adoptiediensten van de Franse Gemeenschap, de geadopteerden, de adoptieouders, experts, de FCA, de raadgevers en directeurs van 'l'aide à la jeunesse', en de magistraten vertegenwoordigd in dit orgaan. De COSA komt minstens 2 keer per jaar samen.

Het VCA bleef in 2015 beroep doen op de FOD Buitenlandse Zaken in het kader van kanaalonderzoeken, missies, delegaties, individuele dossiers en specifieke problemen in landen van herkomst. De intensiteit van hun ondersteuning is sterk afhankelijk van de situatie in het land van herkomst. In 2015 was

er een zeer intensieve samenwerking rond de problemen in DR Congo.

5.9 Andere Europese centrale autoriteiten

De jaarlijkse conferentie van Europese centrale autoriteiten ging in 2015 opnieuw niet door. Geen enkele van de betrokken landen kon middelen vrijmaken voor de organisatie. De pilootgroep, een groep centrale autoriteiten die op zoek gaat naar mogelijkheden om informatie op een vlotte manier uit te wisselen, kwam in 2015 driemaal samen, in Stockholm, Kopenhagen en in Den Haag, voorafgaand aan de 'Special Commission'. Bij kanaalonderzoeken blijft het VCA regelmatig beroep doen op de Europese centrale autoriteiten om te delen in hun ervaringen met bepaalde landen van herkomst. Het VCA deelt ook informatie die zij verkrijgen via hun contacten in de herkomstlanden.

In 2015 kwam de Deense centrale autoriteit langs om expertise uit te wisselen rond kindtoewijzingen. Hun regelgeving wijzigde waardoor zij op een gelijkaardige manier zouden gaan werken als het VCA. Daarom wilden ze graag informatie over onze werkwijze in deze dossiers.

5.10 Service Social International

De Service Social International (SSI) is een NGO die individuen, kinderen en families helpt die geconfronteerd worden met sociale problemen waarbij 2 of meer landen betrokken zijn ten gevolge van internationale migratie of verplaatsing. Voor het VCA is dit een onmisbare en belangrijke bron van samenwerking, vooral op het vlak van informatie betreffende de herkomstlanden. Zij stellen een uitgebreide informatiedatabank ter beschikking over de situatie in de verschillende landen over zowel specifiek adoptiebeleid als meer algemeen het kinderbeschermingsbeleid.

Ook rond de ontwikkeling van een visie op specifieke thema's is de input van de SSI zeer inspirerend. In 2015 werkten ze voor de 'Special Commission' van het Haags bureau o.a. de thema's nieuwe 'technologieën en adoptie' en 'openheid in adoptie' uit.

Daarnaast verzamelden ze eind 2015 informatie bij al hun partners over de financiering van adoptiediensten.

5.11 Permanent bureau van Den Haag

Het permanent bureau van Den Haag staat mee in voor de uitvoering van het Haags Verdrag. Zij ondersteunen landen die willen toetreden tot dit verdrag en hun regelgeving en procedures eraan willen aanpassen. In 2015 ging de vijfde 'Special Commission' door. Het VCA nam samen met 74 landen en 19 intergouvernementele en internationale NGO's deel aan deze commissie in juni 2015. Er werd stilgestaan bij de evolutie na 20 jaar Haags Verdrag. Daarnaast werden tijdens een volledige week een aantal thema's uitgebreid besproken zoals adoptie van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften, modelformulieren voor bv. nazorrapporten en het geven van toestemming in adoptie, nazorg bij adoptie, specifieke samenwerkingsmoeilijkheden, kefala, openheid in adoptie, intrafamiliale adoptie, procedurele problemen, moderne technologieën inclusief sociale media, financiële aspecten van interlandelijke adoptie en het delen van (statistische) informatie.

Dit resulteerde in conclusies en aanbevelingen die terug te vinden zijn op de website van het Haagse bureau www.hcch.net.

6. Buitenlandse delegaties en missies

In 2015 ondernam het VCA 3 missies naar het buitenland. Het VCA was ook aanwezig op de tweejaarlijkse conferentie rond adoptie van de centrale autoriteit van de Filipijnen. Het VCA had daarnaast het bovengenoemde overleg in Frankrijk met de Conseil National d'Accès aux Origines Personnelles (CNAOP) over de mogelijkheid voor geadopteerden om informatie over hun herkomst te krijgen. Er werden tenslotte 4 delegaties ontvangen uit herkomstlanden.

6.1 DR Congo

In juni 2015 ging het VCA op missie naar DR Congo samen met de collega's van de centrale autoriteit van de Franse Gemeenschap. Door het moratorium in DR Congo sinds 2013 zaten er nog 12 kinderen die geadopteerd waren door Belgische ouders vast in het land. 3 van hen werden geadopteerd door Vlaamse ouders. In de loop van 2015 waren er verschillende geruchten die aankondigden dat de kinderen toch het land zouden kunnen verlaten. De missie in juni werd georganiseerd

omdat er verwacht werd dat de kinderen het land zouden kunnen verlaten op korte termijn. Dit bleek echter niet het geval. De missie gaf wel de mogelijkheid om te bekijken hoe de situatie van de kinderen was en of er bijkomende hulp moest voorzien worden.

In de loop van november 2015 kwam dan uiteindelijk toch het goede nieuws dat alle Belgische kinderen DR Congo konden verlaten. Dankzij de inspanningen van de Belgische ambassade en FOD Buitenlandse Zaken kon het vertrek van de kinderen vlot georganiseerd worden. De kinderen kwamen met escorte naar België en werden in de luchthaven opgehaald door hun nieuwe ouders. Zowel het VCA, FOD als de adoptiedienst waren aanwezig om de nodige ondersteuning te bieden.

6.2 Cambodja

Het Kleine Mirakel wil een samenwerking opstarten in Cambodja, een land dat zijn wetgeving recent aanpaste aan het Haags Verdrag inzake interlandelijke adoptie. In de loop van 2015 ging de nieuwe regelgeving in voege. Een adoptiewerking in Cambodja vereist een samenwerkingsakkoord tussen de centrale autoriteiten. Het VCA ging op missie

samen met de centrale autoriteit van de Franse Gemeenschap en de betrokken adoptiediensten van beide landsdelen om de mogelijkheid van een samenwerkingsakkoord te onderzoeken.

Tijdens de missie kon nog geen bilaterale overeenkomst worden afgesloten. Het VCA houdt contact met de betrokken organisaties en van zodra een bilaterale overeenkomst gesloten wordt, kan een inlichtingendossier worden ingediend.

6.3 Polen

In het kader van een algemene evaluatie van het kanaal Polen ondernam het VCA in 2015 een missie naar het land. Tijdens de missie was er overleg met alle betrokkenen in de adoptieprocedure. Er werd vastgesteld dat Polen een goed gestructureerde adoptieprocedure heeft die veel garanties biedt rond de herkomst van de kinderen.

Er werden een aantal mogelijke verbeteringen vastgesteld en deze worden in 2016 besproken met de adoptiedienst Het Kleine Mirakel.

De algemene vaststelling is dat er nog steeds kinderen in Polen nood hebben aan

interlandelijke adoptie maar dat er ook steeds meer binnenlandse adopties plaatsvinden. Door het grote aanbod aan adoptieouders in eigen land, vraagt Polen steeds meer buitenlandse adoptieouders voor de kinderen met een moeilijkere achtergrond.

6.4 Delegaties

In Gambia werden in 2013 proefdossiers opgestart na het kanaalonderzoek. Gelet op het feit dat het moeilijk was om duidelijk zicht te krijgen op de evolutie in deze proefdossiers, werd een Gambiaanse delegatie ontvangen in de loop van 2015. Tijdens hun bezoek aan België werd duidelijk wat er nog nodig was om de procedure verder te zetten. Dit resulteerde in 3 kindvoorstellen in de loop van 2015.

In 2015 ontving het VCA samen met de Franse Gemeenschap opnieuw een delegatie uit Burkina Faso. Dit kanaal ging in 2014 definitief open en tijdens het overleg met de delegatie werd de samenwerking besproken. Tijdens dit bezoek aan België ontmoetten zij ook verschillende geadopteerde kinderen.

De samenwerking in Zuid-Afrika met de nieuwe partner verliep de afgelopen jaren kwalitatief

maar langzaam. De nieuwe partner was sterk zoekende naar een goede werkwijze. Hierdoor gebeurden er maar weinig kindtoewijzingen terwijl de dienst wel aangaf dat er veel kinderen wachtten op kandidaat-adoptieouders. Daarom werd de partner in de loop van 2015 uitgenodigd voor een bezoek aan België om te bekijken welke ondersteuning zij nog nodig hebben om de dossiers vlotter te kunnen afwerken.

Eind 2015 ontving het VCA ook een delegatie uit Ethiopië.

6.5 Ondersteuning programma's

Art. 20 §2, 22° van het decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen dd. 20 januari 2012 geeft volgende opdracht aan het VCA: 'Ontwikkelen of ondersteunen van programma's in binnen- en buitenland die de doelstellingen ondersteunen van het Verdrag van Den Haag van 29 mei 1993 inzake de internationale samenwerking

en de bescherming van kinderen en van het Internationaal Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, door België geratificeerd en goedgekeurd met de wet van 25 november 1991'.

In het kader van deze opdracht ondersteunde het VCA 4 buitenlandse programma's.

Aangaande de problemen in Ethiopische dossiers werd een onderzoekster aangesteld. De kosten voor de extra onderzoeken in de lopende kinddossiers werden opgenomen door het VCA. Voor 2015 werd al een bedrag van 2838,98 euro uitbetaald.

Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk herkomstlanden aanwezig waren op de 'Special Commission' van het Haags bureau, werd aan ontvangende landen gevraagd om mee te financieren. Het VCA kende 4000 euro toe aan het Haags bureau om ook landen met minder middelen te kunnen laten deelnemen.

In Burkina Faso werd een project opgestart voor een ondersteuningsfonds voor medische onderzoeken van kinderen geplaatst in pleeggezinnen en instellingen. Door dit fonds wil men de procedures voor adopteerbare kinderen verkorten zodat zij zo snel mogelijk een definitieve oplossing kunnen krijgen. Het VCA kende 2000 euro toe voor dit project.

De bevoegde autoriteit in Haïti organiseerde in de loop van 2015 de week van het kind. Hierin wilde men de kinderen informeren over het kinderrechtenverdrag en hun daaraan verbonden rechten. Haïti heeft het moeilijk om de goede intenties met betrekking tot kinderbescherming om te zetten in daden omwille van een tekort aan materiële, personele en financiële middelen. Om de autoriteiten in Haïti te ondersteunen heeft het VCA een bijdrage gedaan van 500 euro voor deze week van het kind in Haïti.

2. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Overzicht cijfers

	2005 ⁽¹⁾	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aanmeldingen	626	884	831	597	592	560	351	312	324	319	352
Vorbereidingen ⁽²⁾	377	613	482	440	331	330	222	159	107	105	114
Tussenvonnissen		604	595	466	358	280	191	202	145	119	103
Maatschappelijke onderzoeken	288	403	500	601	362	327	303	190	162	127	96
Geschiktheidsvonnissen ⁽³⁾	233	297	428	422	297	221	154	106	103	64	67
Aangekomen kinderen	172	162	176	210	244	205	180	122	73	61	71
Erkenning en registratie ⁽⁴⁾		179	155	186	209	176	151	99	63	37	32

2.1 Overzicht cijfers interlandelijke adoptie

Bron: VCA

- (1) Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking waardoor de eerste erkenningen en registraties pas in 2006 gerealiseerd werden.
- (2) Het betreft de uitgereikte attesten van voorbereiding voor een eerste adoptie.
- (3) Het betreft het aantal door de familierechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die het VCA ontvangen heeft (voor 2015: ontvangen op 2 februari 2016. 2005 geeft een gecombineerd cijfer van beginseltoestemming met 24 geschiktheidsvonnissen na het in voege treden van de nieuwe wet in september 2005).
- (4) Het betreft het aantal registraties van de erkenningen van interlandelijke adopties waarover het VCA door de FCA werd ingelicht op 24 februari 2016.

1. Aanmeldingen

Bij de aanmeldingen van 2015 is vooral de sterke stijging van het aantal holebikoppels opvallend. Hun aantal verdubbelt ten opzichte van 2014. De oorzaak ligt hier vermoedelijk in het feit dat het niet meer mogelijk was om zich aan te melden voor een binnenlandse adoptie. Daarnaast kwamen er tegen eind 2015 reëel mogelijkheden om te adopteren als homokoppel uit het buitenland door de openstelling van het kanaal Zuid-Afrika en de opstart van proefdossiers in de Verenigde Staten. Het aantal kandidaten voor een tweede adoptie blijft in 2015 opvallend laag, met 6 aanmeldingen of minder dan 2% van de aanmeldingen. Tabel 2.2 geeft gedetailleerd de kenmerken weer van de aanmeldingen.

Aanmeldingen

	2014		2015	
Aantal aanmeldingen	319	%	352	%
Waarvan				
- <i>alleenstaanden</i>	47	14,7	56	15,9
- <i>heterokoppel</i>	249	78,1	241	68,5
- <i>holebikoppel (M+M;V+V)</i>	23 (21;2)	7,2	55 (52;3)	15,6
en waarvan				
- <i>tweede en volgende adopties</i>	8	2,5	6	1,7
- <i>intrafamiliaal</i>	36	11,3	40	11,4

2.2 Aantal aanmeldingen van interlandelijke adoptie

Bron: VCA

40 aanmeldingen kwamen van kandidaat-adoptieouders die een kind van hun familie in het buitenland willen adopteren.

2. Voorbereiding

Iedereen die een kind wil adopteren, moet een voorbereiding op adoptie volgen. Wie voor een tweede keer adopteert, moet de voorbereiding niet opnieuw volgen. In 2013 werd het instroombeheer ingevoerd. Dit betekent dat het aantal kandidaten dat kan starten met de procedure wordt afgestemd op het aantal kinderen dat nood heeft aan adoptieouders, het aantal kinderen dat door Vlaamse adoptieouders geadopteerd zal kunnen worden.

Het aantal kandidaten dat in 2015 mocht doorstromen werd berekend op basis van het aantal geplaatste kinderen in de afgelopen 2 jaar, het aantal kandidaat-adoptieouders dat een attest van voorbereiding of geschiktheidsvonnis heeft maar geen bemiddelingsovereenkomst en evoluties in de herkomstlanden. Het VCA bepaalde zo dat 125 kandidaat-adoptieouders mochten doorstromen. Dit betekent dat zij ofwel konden starten met de voorbereiding (eerste adopties) ofwel een duplicaat van hun attest konden krijgen om een verzoekschrift in te dienen bij de familierechtbank (tweede adopties).

De voorbereiding op adoptie werd in 2015 opnieuw verzorgd door Steunpunt Adoptie. Zij organiseren de voorbereiding voor mensen die een niet-gekend kind willen adopteren (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie), maar ook voor de kandidaat-adoptieouders die een kind van hun familie willen adopteren (intrafamiliale adoptie).

2.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind

Deze voorbereiding bestaat uit 2 delen: een infosessie en de verdere voorbereiding. Alle kandidaat-adoptieouders die voor een eerste keer adopteren, moeten een infosessie volgen. Deze infosessie duurt een halve dag en daarin krijgen zij minstens uitleg over de voorwaarden van België en van de landen van herkomst, de wachttijden, de kindprofielen en de mogelijkheid tot zelfstandige adoptie. Ze betalen hiervoor 25 euro en hebben na afloop 60 dagen tijd om te bevestigen of zij de voorbereiding willen verderzetten. Steunpunt Adoptie organiseerde in 2015 viermaal dergelijke infosessie. In totaal volgden 269 gezinnen (koppels of alleenstaanden) de infosessie in 2015 en 214 van deze families bevestigden

binnen de termijn dat zij de voorbereiding wilden verderzetten.

In 2015 mochten 125 gezinnen starten met de voorbereiding. Hiervan kregen er 5 een duplicaat van hun attest voor een tweede adoptie. De anderen betaalden 250 euro voor de voorbereidingssessies waarvan 102 gezinnen voor een eerste adoptie uiteindelijk de voorbereiding afrondden.

Steunpunt Adoptie blijft de adoptiedriehoek, die ingaat op de verschillende relaties tussen de geboorteouders, de geadopteerde en de adoptieouders, als een rode draad doorheen het voorbereidingsprogramma gebruiken. Het tracht een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen over de interlandelijke adoptie van een kind en informeert over het verloop van de procedure, de positie van het Haags Adoptieverdrag, rouwen en verlieservaring bij de betrokken partijen, hechting in het kader van adoptie en over opvoeding en identiteitsvorming bij een adoptiekind.

Sinds 2014 is er in de voorbereiding ook extra aandacht voor de adoptie van kinderen met

specifieke ondersteuningsbehoeften aangezien een belangrijk deel van de geplaatste kinderen onder deze noemer vallen.

Het gaat dan om oudere kinderen (+ 6 jaar), kinderen met een medisch probleem (gespleten lip, hartproblemen, ontbrekende ledematen, ...), kinderen met een ontwikkelingsachterstand, kinderen met gedragsproblemen of een moeilijke achtergrond (geboren na verkrachting, mishandeling, ...) of om kinderen die samen met een broertje of zusje geplaatst worden (siblings).

2.2 Voorbereiding op een intrafamiliale adoptie

De voorbereiding op een intrafamiliale adoptie verloopt ook in 2 fasen: een eerste gesprek met het VCA en een voorbereiding door Steunpunt Adoptie. Na/bij de aanmelding moeten kandidaat-adoptieouders een vragenlijst invullen over de situatie van het te adopteren kind. In 2015 ontving het VCA 35 dergelijke vragenlijsten voor de adoptie van een kind van de familie. Deze aanvragen gaan uit van personen die een kind willen adopteren dat met hen verwant is en in het buitenland verblijft. Er gingen 22 kandidaat-adoptieouders in op de uitnodiging tot een individueel gesprek bij het VCA.

Tijdens dit gesprek lichtte het VCA hen de verplichte adoptieprocedure uitvoerig toe en werd er verder ingegaan op hun specifieke adoptieproject. Nadien kregen zij een schriftelijke neerslag van dit gesprek waarin een eerste inschatting gegeven werd over de realiseerbaarheid van de geplande adoptie. Deze inschatting bestaat uit informatie over de adoptabiliteit van het kind (worden alle toestemmingen gegeven?), de subsidiariteit van de adoptie (zijn er geen andere oplossingen ter plaatse voor het kind?) en de specifieke situatie in het land van herkomst (voldoen de toekomstige adoptieouders en- kind aan de voorwaarden van het land, is een adoptiesamenwerking mogelijk met het land van herkomst, heeft het VCA ervaring met dit land?).

Als op basis van deze informatie blijkt dat het weinig zin heeft om de procedure verder te zetten omdat er zich problemen zullen voordoen verder in de procedure, dan worden de kandidaat-adoptieouders hierover ingelicht via deze inschatting. Zo vermijdt het VCA dat er hooggespannen maar onrealistische verwachtingen ontstaan bij het kind en/of bij zijn familie.

Op basis van de inschatting van het VCA beslissen de kandidaat-adoptieouders of ze de rest van de procedure willen doorlopen of niet.

Als zij verder willen gaan dan verwijst het VCA hen door naar een voorbereidingsprogramma dat gegeven wordt door Steunpunt Adoptie. Hierin wordt vooral aandacht besteed aan de eigenheid van adoptie en de betekenis ervan voor de 3 betrokken partijen, nl. de geboorteouder(s), het adoptiekind en de adoptieouder(s), binnen deze specifieke adoptiecontext.

Dit programma wordt een paar keer per jaar georganiseerd, rekening houdend met het aantal aanvragen. In 2015 ging het om 3 voorbereidingen op een intrafamiliale adoptie nl. in maart, juni en november.

Er waren 12 kandidaat-adoptieouders voor een intrafamiliale adoptie die het voorbereidingsprogramma afrondten en een attest van voorbereiding kregen. Voor 1 koppel kandidaat-adoptieouders ging het om een tweede adoptie waardoor zij na het individueel gesprek onmiddellijk een attest van voorbereiding ontvingen.

Sommige kandidaat-adoptieouders leven onbewust de Belgische regelgeving niet na door een adoptie te laten uitspreken in het land van herkomst voordat ze geschikt verklaard zijn. Voor deze kandidaat-adoptieouders bestaat de mogelijkheid om de adoptie te regulariseren. Dit betekent dat de Federale Centrale Autoriteit (FCA) in uitzonderlijke omstandigheden de kandidaat-adoptieouders de toestemming kan geven om de Belgische adoptieprocedure (voorbereiding, maatschappelijk onderzoek en geschiktheidsvonnis) toch op te starten ook al is er al een vonnis uitgesproken in het land van herkomst. Na de geschiktheidsprocedure kan de FCA de adoptie toch erkennen. Dit is alleen mogelijk in het kader van intrafamiliale adopties die aan strikte voorwaarden voldoen. Het VCA verwees 1 kandidaat-adoptieouder door naar de FCA om zo een regularisatie aan te vragen voor een adoptie uit Mongolië. Er kregen 2 kandidaat-adoptieouders de toestemming om de Belgische adoptieprocedure op te starten in het kader van een regularisatieprocedure (Rwanda en DR Congo).

3. Maatschappelijk onderzoek

In het kader van de geschiktheidsprocedure beveelt de familierechtbank een maatschappelijk onderzoek. Dit maatschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd door 1 van de erkende diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's) die bij besluit van de Vlaamse Regering hiervoor de aangewezen instanties zijn. Het VCA zorgt voor de toewijzing van de opdrachten aan de verschillende diensten. De werkwijze van de DMO's is neergeschreven in een draaiboek dat constant bijgestuurd en geoptimaliseerd wordt.

Naast de opdrachten voor maatschappelijke onderzoeken staan de diensten ook in voor de actualisering van dit onderzoek wanneer kandidaat-adoptieouders een verzoek tot verlenging van hun geschiktheidsvonnis indienen bij de familierechtbank. Dergelijke actualisering is enkel nog nodig als er wijzigingen zijn in het gezin van de kandidaat-adoptieouders die hun geschiktheid kunnen beïnvloeden. Als er geen wijzigingen zijn, dan

kan het geschiktheidsvonnis automatisch met 2 jaar verlengd worden. Het VCA moet nagaan of een actualisering nodig is of niet.

Dit onderzoek gebeurt aan de hand van het attest gezinssamenstelling, een vragenlijst in te vullen door de kandidaat-adoptieouders en enkele vragen aan de adoptiedienst. Het VCA maakt dan een attest op voor de rechtbank waarna ofwel een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek wordt opgestart, ofwel de geschiktheid automatisch wordt verlengd. Het VCA kreeg 76 vragen van de rechtbank voor dergelijke automatische verlenging in 2015. In 71 gevallen kon het VCA vaststellen dat er geen wijzigingen waren in het gezin, voor 5 gezinnen diende wel een actualisatie te gebeuren. In 2015 werden 63 vonnissen automatisch verlengd en 1 na een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek.

3.1 Verloop van het maatschappelijk onderzoek

Een maatschappelijk onderzoek wordt opgestart na een tussenvonnis van de familierechtbank waarin een dergelijk onderzoek wordt bevolen. In 2015 werden 95 tussenvonnissen uitgesproken. Bovendien werden ook 8 vonnissen uitgesproken waarin een aanvullend onderzoek, 1 na uitstel, werd bevolen. In totaal kregen de DMO's dus 103 opdrachten. Bovenop deze vonnissen kregen ze 5 vragen naar actualisering van het verslag na onderzoek door het VCA naar de wijzigingen in het gezin.

Een maatschappelijk onderzoek bestaat uit 4 gesprekken. In een vijfde adviesgesprek wordt het advies toegelicht aan de kandidaat-adoptieouders. Zij kunnen hierin materiële

fouten rechtzetten. Inhoudelijke discussie is niet mogelijk, dit behoort tot de bevoegdheid van de rechtbank. Door dit extra gesprek wordt voorkomen dat kandidaat-adoptieouders een eventueel negatief advies moeten lezen zonder toelichting.

Conform de regelgeving moet de DMO het onderzoek binnen de 2 maanden na het tussenvonnis afronden, maar dat is onmogelijk. Er verloopt meestal al enige tijd voordat de opdracht bij de DMO aankomt en zowel voor de kandidaat-adoptieouders als voor de DMO is het zelden mogelijk om de reeks van 4 gesprekken onmiddellijk aan te vatten. Dit, samen met de 2 teambesprekingen en de opmaak van het verslag, kan onmogelijk afgerond worden binnen de 2 maanden na het tussenvonnis.

De diensten stellen wel alles in het werk om, eenmaal het onderzoek gestart is, de termijn van 2 maanden te respecteren. De tijd tussen het eerste gesprek en de afronding van het onderzoek (het verslag) blijft dan ook onder de 60 dagen met een gemiddelde duur van 53 dagen.

De wachttijd om te starten met het maatschappelijk onderzoek bedroeg in 2015 gemiddeld 11 weken tussen het vonnis en het eerste gesprek. Deze gemiddelde wachttijd daalt met 2 weken ten opzichte van 2014 maar blijft redelijk hoog.

Dit heeft vooral te maken met een aantal uitzonderlijk lange wachttijden omwille van uitstel gevraagd door de rechtbank bij een aanvullend onderzoek (gemiddeld 16,5 weken).

3.2 Adviezen

Het aantal afgewerkte maatschappelijke onderzoeken blijft in 2015 verder dalen. Dit is voor een deel een gevolg van instroombeheer waardoor minder kandidaten starten met de voorbereiding. Een deel van de maatschappelijke onderzoeken was al opgestart in 2014 en een deel zal pas in 2016 behandeld worden door de familierechtbank.

Het aantal positieve adviezen voor 1 of voor meerdere kinderen stijgt in 2015 met 2,5% tot 61,5%. Er kregen 7 gezinnen een positief advies voor 1 kind maar negatief voor meerdere kinderen. De 18,8% negatieve adviezen is opnieuw een daling t.o.v. 2014. Het aantal kandidaat-adoptieouders dat een uitstel als advies kreeg, daalde tot bijna 12,5% (-2,5%). De termijn van uitstel was 6 of 12 maanden. Er werden 2 maatschappelijk onderzoeken stopgezet of opgeschort op vraag van de kandidaat-adoptieouders zelf. In tabel 2.3 staan alle adviezen op een rij.

Maatschappelijk onderzoek

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Negatief	82	95	54	69	81	38	38	29	18
Risicofactoren	3	26	16	1	1				
Bijkomende gesprekken	10	9	1	4	1			1	
Uitstel ⁽¹⁾	22	35	31	30	20	21	17	19	12
Uitstel voor 1, negatief voor 2					3		1	1	
Neutraal	5	16	4		1				
Positief	317	348	199	165	145	101	88	58	42
Positief voor 1 specifiek kind	4	8		10	3	2	1	3	5
Positief voor 1 ouder kind		1		1		1		1	
Positief voor kind met specifieke ondersteuningsbehoefte								1	1
Positief voor 1 of 2	8	13	11	7	8	7	5	4	5
Positief voor 1 of meer	1	4	1	1		1			
Positief voor 1, negatief voor 2	15		1	8	9	7	2	1	6
Positief voor 2	16	15	18	15	15	6	7	7	4
Positief voor specifieke kinderen	2	2	7		3	1			
Positief voor 3		1					1	1	1
Stoppen ⁽²⁾	15	28	19	16	13	5	2	1	2
Totaal	500	601	362	327	303	190	162	127	96

2.3 Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek

Bron: VCA

(1) Voor 2015 :uitstel van 6 maanden of 12 maanden.

(2) Na minstens 1 gesprek waarvan een rapport werd afgeleverd: zwangerschap, opschorting of stopzetting door kandidaat-adoptanten.

3.3 Geschiktheidsvonnissen

Het geschiktheidsvonnis wordt uitgesproken door de familierechtbank.

Het VCA ontvangt niet systematisch de vonnissen waarbij de rechtbank negatief oordeelt over de geschiktheid. Enkel de vonnissen waarin de geschiktheid wordt uitgesproken of bijkomende onderzoeken worden bevolen, moeten door de familierechtbank, via de FCA, aan het VCA

gemeld worden. Er werden in 2015 toch 8 vonnissen van niet-geschiktheid bezorgd aan het VCA, telkens na een negatief advies van de dienst voor maatschappelijk onderzoek.

In 2015 werden er 67 geschiktheidsvonnissen afgeleverd door de rechtbanken. 2 kandidaten verkregen een geschiktheidsvonnis na een procedure voor het Hof van Beroep. Er kregen 63 kandidaat-adoptieouders een automatische verlenging van hun geschiktheidsvonnis en

1 kandidaat-adoptieouder kreeg een verlenging na een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek.

In tabel 2.4 worden de geschiktheidsvonnissen weergegeven gekoppeld aan het advies dat de dienst voor maatschappelijk onderzoek gaf. Er werden 9 vonnissen uitgesproken waarin aanvullend onderzoek werd bevolen die gedetailleerd vermeld worden in tabel 2.5.

Beslissing familierechtbank ⁽¹⁾	Beslissing familierechtbank ⁽¹⁾									
	Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek									
	Negatief	Positief 1 kind	Positief, 1 of 2 kinderen	Positief voor 1, negatief voor 2	Positief voor 2	Positief voor 3	Positief, specifieke kinderen	Positief, 1 ouder	Uitstel	Totaal
Geschikt, 1 kind	5	40		2					7	54
Geschikt, specifiek kind							2			2
Geschikt, 2 kinderen		2	3	1	4					10
Geschikt, 3 kinderen						1				1
Verlenging geschiktheidsvonnis		1								1
Automatische verlenging geschiktheidsvonnis									63	63
Totaal	5	43	3	3	4	1	2		7	131

2.4 Overzicht beslissingen familierechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2015

Bron: VCA

(1) Vonnissen uitgesproken in 2015 waarvan het VCA op de hoogte werd gebracht tot 02 februari 2016

Beslissing familierechtbank	Aanvullende onderzoeken			
	Adviezen diensten voor maatschappelijk onderzoek			
	Negatief	Positief voor 1	Uitstel	Totaal
Aanvullend onderzoek	2	1	4	7
Aanvullend onderzoek na uitstel	1		1	2
Totaal	3	1	5	9

2.5 Overzicht aanvullende onderzoeken familierechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2015

Bron: VCA

4. Bemiddeling

De meeste kandidaat-adoptieouders doen een beroep op een adoptiedienst voor bemiddeling. Deze diensten werken met door het VCA goedgekeurde kanalen.

Daarnaast probeert een beperkt aantal kandidaat-adoptieouders hun adoptie te realiseren via een zelfstandige adoptie. Dit geldt vooral voor de intrafamiliale adopties. Het VCA onderzoekt en beoordeelt alle zelfstandige adoptieprojecten.

4.1 Bemiddeling door erkende adoptiediensten

In 2015 werden 71 kinderen opgenomen in een adoptiegezin in Vlaanderen na bemiddeling door 1 van de 3 erkende adoptiediensten:

Het Kleine Mirakel, FIAC-Horizon en Ray of Hope. Deze kinderen kwamen uit 12 verschillende landen. Naast de landen waarmee al een samenwerking bestaat, gaan deze diensten ook op zoek naar nieuwe herkomstlanden waar nood is aan adoptie. Dit gebeurt via kanaalonderzoeken.

Kanaalonderzoeken

Adoptiediensten die in een nieuw land een adoptiesamenwerking willen opzetten, hebben hiervoor toestemming nodig van het VCA. Het VCA verleent deze toestemming na het voeren van een kanaalonderzoek dat gebaseerd is op een uitgebreid inlichtingendossier van de adoptiedienst. Een kanaalonderzoek houdt een grondige analyse in van de wetgeving en de plaatselijke procedures die worden getoetst aan het Haags Adoptieverdrag en de Belgische adoptiewetgeving. Daarnaast worden de betrokken organisaties en contactpersonen onderzocht en worden de financiële transacties, die nodig zijn om een adoptie tot stand te brengen, doorgelicht. Het voeren van kanaalonderzoeken gebeurt altijd in samenwerking met verschillende externe partners (FOD Buitenlandse Zaken, NGO's, andere centrale autoriteiten, ...) en met de betrokken buitenlandse instanties, zoals de bevoegde autoriteit van het land van herkomst. Vooral voor de landen die het Adoptieverdrag van Den Haag (nog) niet ratificeerden, moet er vaak lang gewerkt worden aan een procedure die alle garanties kan bieden die onze Belgische wetgeving vereist. Af en toe is een bezoek ter

plaatse van het VCA ook nodig voordat een kanaalonderzoek kan worden afgerond.

- De adoptiedienst vraagt toestemming om prospectie te doen in een bepaald land.
- Het VCA verleent toestemming voor de prospectie, tenzij het onmiddellijk al tegenindicaties kan geven (bv. moratorium wegens wetswijzigingen ter plaatse, zware ramp die adopties voorlopig uitsluiten, ...).
- Verschillende adoptiediensten kunnen in 1 land tegelijk prospectie doen.
- De adoptiedienst legt vervolgens de regelgeving voor aan het VCA die een niet bindend advies geeft hierover.
- Na het advies van het VCA, beslist de adoptiedienst of zij een inlichtingendossier samenstelt met onder meer informatie over hun contactpersonen, de procedure ter plaatse, hun reisverslag, ... Dit inlichtingendossier dienen zij in bij het VCA.
- Het VCA voert een kanaalonderzoek uit en beoordeelt het kanaal.
- Als de beoordeling positief is, geeft het VCA een voorlopig akkoord aan de adoptiedienst en de toelating om een aantal proefdossiers op te starten via dat bepaalde kanaal.

- Na afronding van 1 proefdossier en 3 kindtoewijzingen, kan de werking door het VCA geëvalueerd worden op basis van de ervaring van de adoptieouders, de adoptiedienst, de FCA en het VCA. Als de evaluatie positief is, kan het VCA een definitieve goedkeuring van het kanaal geven waarna de adoptiedienst een wachtlijst kan aanleggen.

De adoptiediensten dienden in 2015 2 nieuwe aanvragen in om kanaalprospectie te doen. Het VCA gaf voor die 2 landen toestemming om te starten met prospectie.

Er werden geen prospecties geweigerd. Voor 5 landen liep de prospectie verder uit vorige jaren. Er werden 2 prospecties in Oeganda stopgezet.

Het VCA ontving 2 aanvragen voor advies over de wetgeving van Bhutan en dit kon telkens positief geadviseerd worden. Er werden 4 nieuwe inlichtingendossiers ingediend door de adoptiediensten en 2 ervan lopen verder in 2016. Het inlichtingendossier voor Oeganda (Peace Transitional Home) werd ingediend vlak voor de opschorting van het kanaal Oeganda. Het kanaalonderzoek werd daardoor ook direct opgeschort.

Het VCA verleende een voorlopig akkoord voor 3 kanalen (2 in Oeganda en 1 in Bulgarije). In 2015 kon 1 samenwerking definitief goedgekeurd worden: Oeganda (Oasis). De samenwerking met Oeganda (Kaja Nafasi) werd stopgezet. Er waren al 13 landen in proeffase voor 2015 waarvan proeffase nog niet kon worden afgerond.

De proeffase in DR Congo werd afgerond na aankomst van de kinderen in de lopende proefdossiers. Door het huidige moratorium in dit land kunnen er geen nieuwe dossiers worden opgestart.

In totaal waren er 12 landen met lopende kanalen in 2015 (Marokko, Ethiopië, China, India, Burkina Faso, Polen, Kenia, Oeganda-Oasis, Guinea, de Filipijnen, Sri Lanka en Thailand). Het kanaal in Colombia werd stopgezet omwille van het feit dat er voor de voorgestelde kinderen geen ouders konden gevonden worden. Uit Sri Lanka is er al meer dan 3 jaar geen toewijzing meer gebeurd, waardoor dit land niet langer meetelt voor subsidiëring. Er zijn wel nog Vlaamse dossiers lopend. Kenia schortte al zijn adopties op in 2014 waardoor er in 2015 geen nieuwe dossiers werden opgestart.

In totaal liepen er in 22 landen Vlaamse adoptiedossiers.

In tabel 2.6 volgt een overzicht van alle kanalen per adoptiedienst.

	Kanalen per adoptiedienst		
	Het Kleine Mirakel	FIAC-Horizon	Ray of Hope
Aanvraag nieuwe kanalen	Bhutan Oeganda (Sunrise Babies Home)		
Goedkeuring start prospectie ⁽¹⁾	Bhutan Oeganda (Sunrise Babies Home)		
Lopende prospectie	Ivoorkust Rusland Cambodja		Jamaica Benin Burundi
Stopgezette prospectie	Bhutan Oeganda (Sunrise Babies Home) Oeganda (Malaika Babies Home)		
Ontvangst wetgeving	Bhutan		Bhutan
Adviezen wetgeving Negatief (-) Positief (+)	Bhutan (+)		Bhutan (+)
Ontvangst inlichtingendossier	Oeganda (Pease Transitional Home) ⁽⁴⁾	Bulgarije Chili (Mi Casa)	Bhutan
Voorlopig akkoord (start proeffase)		Oeganda (RendaRCrefo) ⁽⁴⁾ Oeganda (GIDCCO) ⁽⁴⁾ Bulgarije	
Lopende proeffases (gestart voor 2015)	Bulgarije El Salvador ⁽²⁾ Portugal Oeganda (Amacet) ⁽⁴⁾ Gambia	Chili Honduras Nigeria Moldova Zuid-Afrika (ENGO)	Haïti Togo Vietnam
Definitieve goedkeuring	Oeganda (Oasis)		
Lopende kanalen	Kenia ⁽³⁾ Polen Oeganda (Oasis) ⁽⁴⁾ Guinea	Ethiopië ⁽⁴⁾ Filipijnen Thailand	China Ethiopië ⁽⁴⁾ India Marokko Sri Lanka Burkina Faso

2.6 Kanalen volgens fase en adoptiedienst bij VCA - 2015

Bron: VCA

- (1) In 2015 werden geen prospecties afgekeurd.
 (2) Akkoord voor proeffase in 2012 onder voorbehoud van accreditatie in het land van herkomst, accreditatie nog niet verkregen.
 (3) Het herkomstland besliste tot een tijdelijke opschorting van alle interlandelijke adopties.
 (4) De werking in de herkomstlanden werd opgeschort door het VCA in 2015.
 (+) positief advies
 (-) negatief advies

Het Kleine Mirakel

In 2015 had het Kleine Mirakel 4 lopende kanalen. Het kanaal Kenia, definitief geopend in 2013, werd in 2014 opgeschort door de Keniaanse autoriteiten. Voorlopig kunnen er dus geen dossiers worden afgewerkt. Polen is in 2015 opnieuw 1 van de grootste herkomstlanden met 10 plaatsingen. Polen kan veel kinderen plaatsen bij families in Polen zelf waardoor enkel moeilijk plaatsbare kinderen (oudere kinderen, meer dan 1 kind tegelijk, kinderen met medische problemen) voorgesteld kunnen worden aan Vlaamse adoptiegezinnen. Uit Guinea kon Het Kleine Mirakel 3 kinderen plaatsen. Het kanaal Kaja Nafasi in Oeganda werd in 2015 stopgezet door het tehuis zelf. Via de andere proefkanalen in Oeganda konden 18 kinderen geplaatst worden. Oeganda werd daarmee het grootste herkomstland. In het najaar van 2015 ontstond een discussie met de federale overheidsdienst Justitie over de werking in dit land. Hierdoor kwam de rechtszekerheid in het gedrang voor de families die uit Oeganda adopteren. Als gevolg van deze rechtsonzekerheid besliste het VCA tot opschorting van alle kanalen in Oeganda.

De eerste 3 kinderen uit Gambia konden verwelkomd worden in 2015. Hierdoor kan dit proefkanaal in 2016 een eerste keer geëvalueerd worden.

Als deze evaluatie positief is kunnen er bijkomende proefdossiers opgestart worden. Een definitieve evaluatie van het kanaal, kan slechts gebeuren als 1 van de proefdossiers volledig afgerond is. Een adoptie uit Gambia kan pas volledig afgerond worden na een pre-adoptieve fase van 3 jaar. In 2015 kon ook een eerste plaatsing gerealiseerd worden van een kindje met specifieke ondersteuningsbehoeften uit Portugal.

Voor Bulgarije staan er 2 kandidaten op de wachtlijst als proefdossier. Voor hen was het ook in 2015 tevergeefs wachten op toewijzingen. Dit land heeft een iets langere wachttijd waardoor dit niet abnormaal is. De accreditatie door El Salvador kon nog niet worden verkregen waardoor er nog geen proefdossiers lopend zijn in dit land.

Het Kleine Mirakel kreeg voor Bhutan een positief advies over de wetgeving. Er lopen nog 2 kanaalonderzoeken (Verenigde Staten

New York, Dominicaanse Republiek) verder na 2015. Het kanaalonderzoek naar de Verenigde Staten kon begin 2016 positief afgerond worden. Voor het kanaalonderzoek in de Dominicaanse Republiek wacht het VCA al bijna 2 jaar op antwoorden van de adoptiedienst waardoor dit niet kan afgerond worden.

FIAC-Horizon

FIAC-Horizon heeft als lopende kanalen de Filipijnen, Thailand en Ethiopië. Het kanaal in Colombia werd stopgezet door de adoptiedienst doordat er de afgelopen jaren geen enkel kind kon worden toegewezen. Het kanaal in Ethiopië werd eind 2015 opgeschort omwille van twijfels rond de adoptabiliteit van de kinderen. Er werden bijkomende onderzoeken opgestart voor de lopende dossiers. Voorlopig konden er geen nieuwe kindvoorstellen worden gedaan noch nieuwe bemiddelingscontracten worden afgesloten.

Voor Thailand en de Filipijnen krijgt de adoptiedienst een quotum van het herkomstland. Dit betekent dat zij een beperkt aantal dossiers van kandidaat-adoptieouders kan opsturen.

In 2015 was het voor de dienst zeer moeilijk om kandidaten te vinden voor deze landen waardoor de quota moeilijk ingevuld raakten.

In 2015 werden de eerste kinderen toegewezen via het nieuwe kanaal in Zuid-Afrika (ENGO). De opstart van de nieuwe samenwerking verloopt iets trager dan verwacht. In de loop van 2015 werden 3 kinderen toegewezen en kwamen er 2 kinderen aan. Dit betekent dat dit kanaal begin 2016 geëvalueerd zal worden. Tijdens het bezoek van de nieuwe partner aan België eind 2015 werd bekeken of er nog verbeteringen mogelijk zijn aan de procedure.

In 2013 stopten de autoriteiten in DR Congo de uitreiking van uitreisvisa voor adoptiekinderen. FIAC-Horizon had op dat moment 3 proefdossiers

lopen in het land. De adopties werden wel gewoon verder uitgesproken. In 2014 werden 3 kindvoorstellen goedgekeurd en werden de adopties in DR Congo afgerond. Het bleef lange tijd onduidelijk wanneer de kinderen naar België zouden kunnen komen. In november 2015 kregen alle Belgische kinderen uiteindelijk de toestemming om DR Congo te verlaten. Voorlopig werd het kanaal opgeschort totdat er duidelijkheid komt over de procedures ter plaatse.

Het kind toegewezen uit Nigeria kwam in 2015 nog niet aan. De samenwerking ter plaatse verloopt zeer moeizaam en de procedure neemt zeer veel tijd in beslag. Er kwamen 4 kinderen aan uit Chili voor 2 proefdossiers. Voor het derde proefdossier

gebeurde in 2015 nog een toewijzing maar de adoptie zou pas afgerond worden in 2016. De evaluatie van dit proefkanaal zal gebeuren in 2016. Er wachtten 3 kandidaat-adoptieouders op kindtoewijzingen uit Honduras. Voor Moldova werden nog geen kandidaten gevonden.

Voor Bulgarije kreeg de adoptiedienst de goedkeuring om te starten met 10 proefdossiers. Eind 2015 waren er nog geen bemiddelings-overeenkomsten afgesloten.

Beide kanaalonderzoeken in Oeganda (Renda, GIDCCO) werden positief afgerond. Hierdoor kon de adoptiedienst starten met proefdossiers. Kort na de goedkeuring moest het kanaal echter worden opgeschort door de ontstane rechtsonzekerheid.

Ray of Hope

Ray of Hope heeft lopende kanalen in Sri Lanka, India, Ethiopië, Marokko, Burkina Faso en China. Het kanaal in Ethiopië werd eind 2015 opgeschort omwille van twijfels rond de adoptabiliteit van de kinderen. Er werden bijkomende onderzoeken opgestart voor de lopende dossiers. Voorlopig konden er geen nieuwe kindvoorstellen worden gedaan noch nieuwe bemiddelingscontracten worden afgesloten. Sri Lanka wijst al 4 jaar lang geen kinderen meer toe aan Vlaamse adoptieouders. Er staat nog steeds 1 kandidaat-adoptiegezin op de wachtlijst maar het blijft onduidelijk of en wanneer er nog kindtoewijzingen zullen gebeuren.

Bij adopties uit Marokko worden kinderen in Marokko door een kefala-beslissing (dit is een soort voogdij) geplaatst in een Vlaams gezin. Op basis van deze beslissing krijgen zij de toelating naar België te komen, met het oog op adoptie.

Bij hun terugkeer in België dienen de kandidaat-adoptieouders vervolgens een verzoekschrift tot adoptie in bij de Belgische familierechtbank. De Belgische wet voorziet in die mogelijkheid voor weeskinderen en voor kinderen die verlaten verklaard zijn, én die onder toezicht van de Marokkaanse overheid zijn geplaatst. Voor 1 van de kinderen die op deze manier via Ray of Hope werd geplaatst, werd er door het Openbaar Ministerie in beroep gegaan tegen de adoptie-uitspraak van de toenmalige jeugdrechtbank. Het Hof van Beroep vernietigde de adoptie-beslissing. Het Hof van Cassatie oordeelde dat de rechters hier individueel over moeten beslissen. In overleg met de Federale Centrale Autoriteit wordt een wetswijziging voorgesteld omdat alle kefala-beslissingen op dezelfde manier behandeld zouden worden in heel België. In 2015 kwamen geen kinderen aan uit Burkina Faso. De 2 kinderen die in 2015 aankwamen uit China, waren kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Er staan

momenteel nog 3 kandidaat-adoptieouders op de reguliere wachtlijst. Zij wachten ondertussen al 10 jaar op een toewijzing.

Ray of Hope kreeg eind 2014 een nieuwe accreditatie van Haïti. In 2015 werden 8 proefdossiers opgestart voor dit land. Er zijn nog geen kinderen toegewezen uit dit land. In 2014 kwam het eerste kind aan uit Togo. In 2015 werd een tweede kindje toegewezen uit Togo dat zal aankomen in 2016. Er zijn momenteel 7 proefdossiers opgestart in Vietnam. Er werd nog geen enkele toewijzing gedaan uit dit land.

Het kanaalonderzoek naar Bhutan werd pas eind 2015 opgestart en kon nog niet worden afgerond.

Het kanaalonderzoek naar DR Congo blijft in 2015 opgeschort omwille van de stopzetting door het herkomstland zelf.

Geplaatste kinderen

In 2015 stijgt het aantal geplaatste kinderen via een erkende adoptiedienst terug naar het niveau van 2013. Tabel 2.7 geeft een overzicht van de

cijfers van enkele andere ontvangende landen van de afgelopen jaren.

In Vlaanderen wordt Oeganda het grootste herkomstland met 25,4%. Van de geplaatste

kinderen komt iets meer dan de helft uit een Haags land. In tabel 2.8 staat een overzicht van de geplaatste kinderen uit de verschillende herkomstlanden.

Plaatsingen in andere Europese landen

Ontvangend land	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vlaamse Gemeenschap ⁽¹⁾	210	172	162	176	210	244	205	180	122	73	61	71
Franse Gemeenschap ⁽¹⁾	290	299	221	182	154	195	183	172	138	107		
Aangrenzende landen												
Duitsland ⁽²⁾	854	560	583	778	664	571	504	525	452	288	189	
Frankrijk	2 971	4 136	3 977	3 162	3 271	3 017	3 508	1 995	1 569	1 343	1069	815
Luxemburg	57	41	45	31	36	33	32	25	14	11		
Nederland	1 193	1 185	816	778	767	682	705	529	488	401	354	304
Scandinavische landen												
Finland	198	308	218	176	156	187	160	163	146	141		
Denemarken	716	585	450	426	395	500	419	338	219	176	124	
Zweden	981	1 083	879	800	793	912	655	538	466	341	345	
Mediterrane landen												
Griekenland	NB	NB	NB	NB	NB	NB	3	5	4	4		
Italië	346	2 840	3 188	3 420	3 977	3 964	4 130	4 022	3 106	2 825		
Spanje	3 625	5 423	4 472	3 648	3 156	3 006	2 891	2 573	1 669	1 191		
Andere landen												
Verenigd Koninkrijk ⁽³⁾	351	369	363	356	225	200	175	153	120			
Ierland	225	366	313	392	422	307	201	188	117	72	34	

2.7 Plaatsingen in andere Europese landen in vergelijking met Vlaanderen
NB: niet beschikbaar
Bron: VCA

(1) Alleen adopties gerealiseerd door een erkende adoptiedienst.
(2) Alleen adopties van kinderen met een andere nationaliteit.
(3) Niet gevalideerd, gebaseerd op cijfers verzameld door de Darlington intercountry adoption team, exclusief Wales, Noord-Ierland, eiland Man (uit Haagse landen) en Schotland.

Plaatsingen volgens herkomstland

Herkomstland	2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
Burkina Faso ⁽¹⁾	2	3,3	0	0,0
Chili ⁽¹⁾	0	0,0	4	5,6
China ⁽¹⁾	4	6,6	2	2,8
DR Congo	0	0	3	4,2
Ethiopië	18	29,8	11	15,5
Filipijnen ⁽¹⁾	7	11,4	7	9,9
Gambia	0	0	3	4,2
Guinea ⁽¹⁾	4	6,6	3	4,2
Haïti ⁽¹⁾	1	1,6	0	0,0
India ⁽¹⁾	3	4,9	2	2,8
Oeganda	2	3,3	18	25,4
Polen ⁽¹⁾	12	19,7	10	14,1
Portugal ⁽¹⁾	0	0	1	1,4
Thailand ⁽¹⁾	2	3,3	5	7,1
Togo ⁽¹⁾	1	1,6	0	0,0
Zuid-Afrika ⁽¹⁾	5	8,2	2	2,8
Totaal uit buitenland afkomstig	61	100,0	71	100,0

2.8 Plaatsing volgens herkomstland via de erkende adoptiedienst
Bron: VCA

(1) Haags Land

Van de 71 aangekomen kinderen waren er 46 jongens en 25 meisjes. De exacte verdeling per land staat vermeld in tabel 2.9.

Leeftijd van het kind

De gemiddelde leeftijd van de buitenlandse adoptiekinderen, geplaatst via de adoptiediensten, blijft stabiel met 3,6 jaar. Er waren 15 kinderen van 6 jaar of ouder.

De leeftijd van de kinderen is terug te vinden in

Verdeling volgens geslacht en herkomstland

Herkomstland	Jongens	Meisjes	Totaal
Chili	2	2	4
China	1	1	2
DR Congo	1	2	3
Ethiopië	9	2	11
Filipijnen	4	3	7
Gambia	2	1	3
Guinea	2	1	3
India	1	1	2
Oeganda	13	5	18
Polen	6	4	10
Portugal	1	0	1
Thailand	3	2	5
Zuid-Afrika	1	1	2
Totaal	46	25	71

2.9 Plaatsing via de erkende adoptiedienst volgens geslacht - 2015

Bron: VCA

tabel 2.10. Er werden 15 kinderen samen met een broer en/of zus geadopteerd en 16 kinderen hadden een medisch probleem. Er hadden 12 kinderen een extra belastende achtergrond (zoals mishandeling of verwaarlozing) en 12 kinderen bleken een ontwikkelingsstoornis te hebben bij toewijzing. In totaal hadden 36 (50,7%) van de kinderen 1 of meerdere van deze extra noden, specifieke ondersteuningsbehoefte.

Leeftijd van het kind

Herkomstland	Aantal	%
0 jaar	3	4,2
1 jaar	22	31
2 jaar	14	19,7
3 jaar	7	9,9
4 jaar	7	9,9
5 jaar	3	4,2
6 jaar	5	7,1
7 jaar	3	4,2
8 jaar	3	4,2
9 jaar	2	2,8
10 jaar	1	1,4
11 jaar	1	1,4
12 jaar	0	0,0
> 12 jaar	0	0,0
Totaal	71	100,0

2.10 Leeftijd in volle jaren van alle geplaatste adoptiekinderen via de erkende adoptiediensten - 2015

Bron: VCA

Gezinssituatie adoptieouders

De gemiddelde leeftijd van de adoptieouders die een kindje uit het buitenland adopteerden lag net als in 2014 op 40 jaar voor de vaders en 39 jaar voor de moeders. De spreiding in de verschillende leeftijdscategorieën is terug te vinden in tabel 2.11.

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
25-29 jaar	1	1
30-34 jaar	5	10
35-39 jaar	25	28
40-44 jaar	15	17
45-49 jaar	11	6
50-54 jaar	2	1
> 55 jaar	0	0
Totaal	59	63

2.11 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2015

Bron: VCA

Van de 71 kinderen die door bemiddeling van een buitenlandse adoptiedienst in Vlaanderen een nieuwe thuis vonden, werden 4 kinderen geadopteerd door een alleenstaande vrouw. Er werden 67 kinderen geadopteerd door een koppel, telkens door heterokoppels en 15 kinderen werden samen met een broer en/of zus geadopteerd.

In tabel 2.12 blijkt dat in totaal 26 kinderen in een gezin met kinderen (tweede en volgende adopties, of aanwezigheid van al eigen kinderen) terecht kwamen. Het aandeel van deze kinderen stijgt weer lichtjes ten opzichte van 2014.

Er werden 30 kinderen als eerste en enige kind geplaatst in een gezin.

Evolutie over de jaren heen

Op 1 september 2005 trad de adoptiewetgeving die een einde maakte aan de vrije adopties, in voege. Elke adoptieprocedure wordt sindsdien

opgevolgd door de overheid.

Tabel 2.13 geeft het aantal kinderen weer dat voor 2006 via bemiddeling van een erkende interlandelijke adoptiedienst in een adoptiegezin

geplaatst werd. Dit is maar een gedeelte van het werkelijke aantal adoptiekinderen omdat er geen duidelijk zicht is op het aantal vrije adopties die in die jaren in Vlaanderen gerealiseerd werden.

Plaats in de kinderrij		
	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	30	42,3
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	15	21,1
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als bovenste in de kinderrij	26	36,6
Totaal	71	100,0

2.12 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2015
Bron: VCA

Plaatsingen volgens herkomstland														
Herkomstland	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bolivia		3	5		2	2	1	1						
Bulgarije						4	7	3	2	3	2			
Burundi			2	7		2								
Cambodja											1	20		
Chili	12	2	4	3	3	3		1	1					
China					2	8	10	18	34	29	42	49	64	63
Colombia	17	16	17	16	8	7	10	11	2	3	5	3	1	4
Ecuador	12	12	6	13	6	1	7	4	2	4	3	2	2	
El Salvador								1	1					
Ethiopië					3	1	25	18	31	17	22	29	17	59
Filipijnen	9	10	13	13	9	15	9	12	19	11	11	9	17	7
Frankrijk			5	5	2	3								
Haïti	9	3		40	40	26	21	11	23	31	29	5		
India	77	68	60	73	66	49	38	36	35	32	18	12	13	10
Moldova				1	2	3	3	7	2					
Nepal		1	5		1									
Oekraïne						2								
Roemenië	3	13	1		5	7	17	19	15	5	1			
Rusland							4	12	10	7	12	13	10	14
Rwanda	26	27	4											
Sri Lanka								2	3	3	7	7	3	5
Thailand								3	1	2	1	5	6	1
Vietnam				7	23	15	36	24	27	25	28	4		
Zaire				24	3	3								
Zuid-Afrika								1	2	1	5	7	10	9
Andere	11	12	5		2									
Totaal	176	167	127	202	177	151	188	184	210	173	187	165	143	172

2.13 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 1992 - 2005
Bron: VCA

Tabel 2.14 geeft het aantal plaatsingen via een erkende adoptiedienst weer vanaf 2006 tot en met 2015.

Wachttijden

De gemiddelde wachttijd varieert naargelang het herkomstland. Enerzijds is er een wachttijd tot een kindtoewijzing en daarna kan het nog even duren voordat het kindje effectief geplaatst wordt in het gezin. Sommige landen eisen na toewijzing dat de ouders een bepaalde tijd (van enkele weken tot enkele maanden) ter plaatse doorbrengen, bij andere landen wordt de adoptie pas maanden na de toewijzing afgerond waarna de ouders hun kindje kunnen ophalen. In 2015 werden 84 kinderen toegewezen en sommige van deze kinderen zullen dus pas in 2016 effectief geplaatst worden in hun gezin. Een wachttijd berekenen kan op verschillende manieren. Er kan gerekend worden vanaf aanmelding, vanaf het geschiktheidsvonnis, vanaf ondertekenen bemiddelingsovereenkomst, vanaf verzending dossier naar herkomstland, ... Het VCA heeft er de afgelopen jaren steeds voor gekozen om te rekenen vanaf het geschiktheidsvonnis.

Plaatsingen volgens herkomstland sinds 2006

Herkomstland	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bulgarije							2			
Burkina Faso						1	1		2	
Chili										4
China	47	30	8	13	18	12	15	5	4	2
Colombia	3	3	1		3	2				
DR Congo										3
Ethiopië	58	88	97	107	87	102	78	48	19	11
Filipijnen	10	9	6	2	2	5	4	3	7	7
Gambia										3
Guinea									4	3
Haïti				3	3				1	
India	15	5	9		10	6	3	2	3	2
Kazachstan		26	58	86	64	22				
Kenia								3		
Marokko						3		1		
Nigeria						1				
Oeganda								2	2	18
Polen			4	2		12	10		12	10
Portugal										1
Rusland	17	4	8	14						
Sri Lanka	3	2	5	3	3	2				
Thailand	1	2	4	3	3	2	1	3	2	5
Togo									1	
Zuid-Afrika	8	7	10	11	12	10	8	5	5	2
Totaal	162	176	210	244	205	180	122	73	61	71

2.14 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 2006 - 2015
Bron: VCA

Er wordt ook steeds gerekend met gemiddelden waardoor individuele uitschieters het gemiddelde sterk omhoog of omlaag kunnen halen. De kinderen die geplaatst werden uit bv. Polen kwamen terecht in gezinnen die een geschiktheidsvonnis haalden tussen 2010 en 2014. De gemiddelde wachttijd uit dit land is

dus 36 maanden maar gaat van 13 maanden tot 55 maanden. Er wordt ook geen rekening gehouden met verschillende kindprofielen. Bij de kindtoewijzingen zie je dat vooral terug in het voorbeeld Ethiopië, met een gemiddelde wachttijd van 55 maanden. In de realiteit lag de wachttijd tussen 25 en 80 maanden.

In tabel 2.15 wordt de gemiddelde wachttijd weergegeven die verstrijkt tussen de datum van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing (KT). Tabel 2.16 toont de wachttijd tussen de datum van het geschiktheidsvonnis (GV) en de plaatsing. Er wordt telkens bij vermeld over hoeveel toewijzingen of plaatsingen het gaat.

Wachttijden kindtoewijzingen

Herkomstland	Wachttijd in maanden	Wachttijd in jaren/maanden	Aantal kindtoewijzingen
Burkina Faso	51	4 j. 3 mnd.	1
Chilli	21	1 j. 9 mnd.	3
China	31	2 j. 7 mnd.	1
Ethiopië	55	4 j. 7 mnd.	20
Filipijnen	43	3 j. 7 mnd.	7
Guinea	38	3 j. 2 mnd.	9
India	41	3 j. 5 mnd.	6
Oeganda	24	2 j.	13
Polen	24	2 j.	12
Portugal	9	0 j. 9 mnd.	1
Thailand	44	3 j. 8 mnd.	4
Togo	51	4 j. 3 mnd.	1
Zuid-Afrika	45	3 j. 9 mnd.	3
Totaal			84

2.15 Wachttijden kindtoewijzingen per herkomstland - 2015
Bron: VCA

Wachttijden plaatsingen

Herkomstland	Wachttijd in maanden	Wachttijd in jaren/maanden	Aantal plaatsingen
Chili	31	2 j. 7 mnd.	4
China	33	2 j. 9 mnd.	2
DR Congo	36	3 j.	3
Ethiopië	61	5 j. 1 mnd.	11
Filipijnen	45	3 j. 9 mnd.	7
Gambia	46	3 j. 10 mnd.	3
Guinea	28	2 j. 4 mnd.	3
India	73	6 j. 1 mnd.	2
Oeganda	30	2 j. 6 mnd.	18
Polen	36	3 j.	10
Portugal	11	0 j. 11 mnd.	1
Thailand	47	3 j. 11 mnd.	5
Zuid-Afrika	54	4 j. 6 mnd.	2
Totaal			71

2.16 Wachttijden plaatsingen per herkomstland - 2015
Bron: VCA

4.2 Zelfstandige adoptiedossiers

Kandidaat-adoptieouders kunnen ervoor kiezen om een adoptieprocedure te doorlopen zonder bemiddeling van een erkende adoptiedienst. In dat geval stellen kandidaten een inlichtingendossier samen over het door hen gekozen kanaal. Op basis van de aangeleverde informatie voert het VCA een kanaalonderzoek; dit start zodra het geschiktheidsvonnis beschikbaar is (dus na het doorlopen van de procedure van voorbereiding en geschiktheid). Het kanaalonderzoek neemt in principe maximaal 4 maanden in beslag; er bestaat de mogelijkheid om de termijn tweemaal, met telkens 2 maanden te verlengen tot maximaal 8 maanden.

De beoordeling van een kanaal gebeurt op gelijkaardige wijze als bij een adoptiedienst. Na goedkeuring van het zelfstandige adoptiekanaal vervult het VCA een belangrijke rol in de verdere procedure, onder meer wat betreft de verzending van het ouderdossier naar de bevoegde autoriteiten, het ontvangen van het kinddossier en het matchingsvoorstel, de goedkeuring van het kinddossier en de matching en ook de opmaak van de nodige attesten met het oog op de erkenningsprocedure.

Zelfstandige adoptiedossiers

Niet- familiaal		Intrafamiliaal	
Kanaaldossier ontvangen		Vragenlijst ontvangen	
Tunesië	1	DR Congo	5
Totaal	1	Filipijnen	3
Kanaaldossier opgestart		Polen	1
Turkije	1	Sierra Leone	2
Totaal	1	Brazilië	2
Goedkeuring kanaal		Guinea	1
Mongolië	1	Somalië	2
Turkije	1	Nigeria	2
Verenigde Staten	1	Gambia	1
Totaal	3	India	1
Verzending naar buitenland		Thailand	1
Verenigde Staten	1	Rwanda	1
Portugal	1	Benin	1
Totaal	2	Oeganda	1
Ontvangen kinddossier		Mongolië	1
Burundi	1	Ghana	2
Totaal	1	Kosovo	1
Goedkeuring kindtoewijzing		Liberia	1
Burundi	1	Malawi	1
Totaal	1	Algerije	1
Weigering		Niger	1
Totaal	0	Ivoorkust	2
		China	1
		Totaal	35
		Kanaalonderzoek opgestart (na geschiktheidsvonnis)	
		Nigeria	1
		Vietnam	1
		Brazilië	1
		DR Congo	1
		Totaal	4
		Goedkeuring kanaal	
		Vietnam	1
		Totaal	1
		Goedkeuring kindtoewijzing	
		Totaal	0

2.17 Overzicht van alle zelfstandige adoptiedossiers die door het VCA behandeld werden - 2015
Bron: VCA

Binnen de zelfstandige adopties hanteert het VCA een specifieke aanpak als het gaat over een intrafamiliale adoptie. Aan deze groep kandidaat-adoptieouders wordt gevraagd een vragenlijst in te vullen bij hun aanmelding. Deze vragenlijst wordt ook gebruikt ter voorbereiding van een individueel gesprek over de slaagkans van de adoptie.

Wanneer kandidaat-adoptieouders beslissen om verder te gaan, kan het VCA al starten met een voorbereidend onderzoek van het kanaal. Op die manier wordt tijd gewonnen zodat, indien de adoptie wordt toegestaan, het kind snel zijn familie in België kan vervoegen. Het eigenlijke kanaalonderzoek en de beoordeling van het kanaal, kan ook maar starten nadat een geschiktheidsvonnis werd uitgesproken.

Zelfstandige adoptie van een ongekend kind (niet-familiaal)

In 2015 ontving het VCA 1 nieuwe aanvraag voor kanaalonderzoek van zelfstandige adoptanten, met name voor adoptie uit Tunesië. Er werd 1 kanaal opgestart in 2015 in Turkije en dit kon ook worden goedgekeurd. Daarnaast konden nog 2 kanaalonderzoeken worden afgerond en goedgekeurd (Mongolië, Verenigde Staten).

Na goedkeuring van het kanaalonderzoek, dienden 2 kandidaat-adoptanten een ouderdossier in bij het VCA, die verzonden werden naar het buitenland (Verenigde Staten, Portugal).

Voor 1 dossier ontving het VCA een kinddossier vanuit het buitenland (Burundi) dat kon goedgekeurd worden. Dit kindje kwam nog niet aan in 2015. Eén kindje uit Haïti kwam aan in 2015 via een zelfstandige adoptie.

Intrafamiliale zelfstandige adoptie

In 2015 startte het VCA voor 4 intrafamiliale dossiers een kanaalonderzoek op na ontvangst van het geschiktheidsvonnis (Nigeria, Vietnam, Brazilië en DR Congo). Het kanaalonderzoek voor Vietnam werd goedgekeurd. Voor de adoptie uit DR Congo schortten de kandidaat-adoptieouders het onderzoek op. De 2 andere onderzoeken lopen verder in 2016. Eén intrafamiliaal dossier uit Polen betrof het broertje van een kindje dat eerder werd geadopteerd door het gezin via een adoptiedienst. Na ontvangst van het geschiktheidsvonnis zetten zij de procedure verder via diezelfde adoptiedienst. Er werden geen ouderdossiers opgestuurd naar de landen van herkomst. We ontvingen geen kinddossiers.

De FCA kan aan het VCA een advies vragen in het kader van een regularisatie-aanvraag, waarbij een adoptie werd uitgesproken in het buitenland zonder de Belgische procedure te volgen. Dergelijk advies wordt steeds gebaseerd op een kinddossier van het land van herkomst.

Er werd voor 3 regularisatievragen een kinddossier opgevraagd: uit DR Congo (2) en Rwanda (1). Het VCA ontving ook de 3 gevraagde kinddossiers en gaf driemaal positief advies.

In 2015 kregen 2 kandidaat-adoptanten (Rwanda en DR Congo) toelating van de FCA om de adoptieprocedure in België te starten na een regularisatieprocedure.

Er werd 1 adoptiebeslissing voor een intrafamiliale adoptie uit Ghana geregulariseerd door de FCA. Het kind kwam in België aan in 2015.

5. Inschrijvingen in de burgerlijke stand

Na de adoptie van een kind geboren in het buitenland, moet de adoptiebeslissing ingeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand. De meeste adopties worden uitgesproken in het land van herkomst. Deze adoptiebeslissing moet echter eerst erkend worden door de FCA om ook in België uitwerking te hebben. In 2015 ontving het VCA van de FCA 32 registraties van een buitenlandse adoptie.

In sommige landen van herkomst wordt geen adoptie uitgesproken maar een plaatsing met

het oog op adoptie. In dat geval wordt de adoptie later in België, door de familierechter uitgesproken.

Beide beslissingen, erkenning en uitspraak, moeten worden overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Deze overschrijvingen moeten bezorgd worden aan het VCA door de gemeentes via de FCA. In 2015 ontving het VCA zo 9 overschrijvingen. Hoewel deze meldingen verplicht zijn, blijken veel gemeentes dit te vergeten waardoor het VCA maar een fractie van de overschrijvingen ontvangt.

3. BINNENLANDSE ADOPTIE

Binnenlandse adoptie gaat over de adoptie van kinderen die in België verblijven en die niet met het oog op adoptie naar België zijn gekomen. In Vlaanderen bemiddelden nog 4 erkende binnenlandse adoptiediensten (Gewenst Kind, De Mutsaard, Gents Adoptiecentrum en Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare) bij de adoptie van niet-gekende kinderen. In 2015 kwamen de dienst Gewenst Kind en De Mutsaard samen in Adoptiehuis.

Bij zelfstandige binnenlandse adopties gaat het altijd om gekende kinderen (stiefkinderen,

pleegkinderen, kinderen van familie, ...). Bij de bemiddeling via een adoptiedienst staat deze dienst, weliswaar met andere medewerkers, in voor zowel de begeleiding van de afstandsouders, de screening van de kandidaat-adoptieouders, de bemiddeling als voor de nazorg.

Daarnaast moet de adoptiedienst, op verzoek van de familierechtbank, de maatschappelijke onderzoeken uitvoeren voor de zelfstandige kandidaat-adoptieouders.

Naar aanleiding van de hervorming van de federale adoptiewetgeving werd het binnenlandse adoptiedecreet in 2005 slechts minimaal aangepast. Deze regelgeving is op verschillende vlakken aan herziening toe. In 2015 werd een nieuw decreet goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Dit decreet brengt de adoptieprocedure voor een binnenlandse en buitenlandse adoptie samen. Daarnaast zal er maar één adoptiedienst vergund worden. In 2015 werd door de adoptiediensten verder gewerkt aan een fusie. Het decreet zal ten laatste op 1 juli 2016 in werking treden.

1. Aanmelding

Alle kandidaat-adoptieouders die een binnenlands kind willen adopteren, hetzij via een erkende adoptiedienst, hetzij zelfstandig, melden zich rechtstreeks aan bij het VCA. Het VCA registreert alle aanmeldingen en volgt het verdere verloop van de procedure op. Tabel 3.1 geeft een overzicht van de kenmerken van deze aanmeldingen.

Begin 2015 stonden er 504 kandidaat-adoptieouders op de wachtlijst voor de voorbereiding voor een binnenlandse adoptie.

Aangezien er maar 20 à 30 kinderen per jaar geplaatst worden, liep de wachttijd heel sterk op. Daarom is er op 19 januari 2015 een aanmeldingsstop ingegaan voor binnenlandse adoptie. Dit toont zich uiteraard in een sterke daling van het aantal aangemelde kandidaten voor een binnenlandse adoptie. Daarnaast zet de daling van het aantal kandidaat-adoptieouders dat zich aanmeldt voor een zelfstandige binnenlandse adoptie zich verder door. Dit is vooral het geval bij de stiefouder-holebi's. Deze daling komt er omdat meemoeders vanaf 2015 het kind van hun partner kunnen erkennen en dus niet langer

moeten adopteren. Van de 10 aanmeldingen waren er 6 aanmeldingen van mannen die het kind van hun mannelijke partner willen adopteren. Opvallend is ook de stijging van het aantal kandidaten die een gekend kind willen adopteren.

Van de 36 aanmeldingen voor een binnenlandse adoptie via een adoptiedienst waren er 8 afkomstig van heterokoppels, 24 van de koppels bestaan uit 2 mannen. Er meldde zich 4 keer een alleenstaande vrouw aan. Er waren geen aanvragen van vrouwenkoppels noch van alleenstaande mannen.

Aanmeldingen bij het VCA				
	2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiedienst	172	41,8	36	15,9
Zelfstandig	239	58,2	191	84,1
waarvan:				
- stiefouder hetero	142	59,4	148	77,5
- stiefouder holebi	76	31,8	10	5,2
- gekend kind (pleegkind, draagmoeders, ...)	9	3,8	16	8,4
- kind van familie (kleinkind, neef, nicht, ...)	12	5,0	17	8,9
Totaal	411	100,0	227	100,0

3.1 Aantal aanmeldingen binnenlandse adoptie

Bron: VCA

2. Voorbereiding

In 2015 werd de voorbereiding georganiseerd door de binnenlandse adoptiedienst het Gents Adoptiecentrum. Door de sterke daling van het aantal aanmeldingen voor zelfstandige adoptie was het niet langer zinvol om een aparte vzw (EVA-vorming) in stand te houden. Het Gents Adoptiecentrum voorzag in de voorbereidingen voor de zelfstandige kandidaat-adoptieouders.

Het Gents Adoptiecentrum bereidde zo 178 kandidaten voor op een zelfstandige adoptie. Samen met het VCA organiseerde het Gents Adoptiecentrum ook informatiesessies voor de kandidaten die op de wachtlijst voor een binnenlandse adoptie stonden. Tijdens deze sessies, die plaatsvonden over gans Vlaanderen, werden de redenen voor de aanmeldingsstop uitgelegd en de mogelijkheden weergegeven. De kandidaat-adoptieouders kregen uitleg over

binnenlandse adoptie, de adoptie van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften, de interlandelijke adoptie en pleegzorg. Omdat de binnenlandse adoptiediensten nog voldoende kandidaten op hun wachtlijst staan hadden, was er in 2015 geen behoefte aan een voorbereidingsprogramma. Op de (vrijblijvende) infosessies waren in totaal 50 wachtende kandidaat-adoptieouders aanwezig.

Voorbereiding																		
	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiediensten	8	2,1	12	4,1	47	11,1	23	7,2	21	5,0	23	7,5	20	5,2	36	13,0	0	0,0
Zelfstandig	387	97,9	284	95,9	376	88,9	295	92,8	401	95,0	282	92,5	363	94,8	240	87,0	178	100,0
Totaal	395	100,0	296	100,0	423	100,0	318	100,0	422	100,0	305	100,0	383	100,0	276	100,0	178	100,0

3.2 Afgeronde voorbereidingen van binnenlandse adoptie via Gents Adoptiecentrum
Bron: VCA

3. Maatschappelijk onderzoek

Na het volgen van het voorbereidingstraject wenden de kandidaten voor een ongekend kind zich tot een van de erkende adoptiediensten die hen verder zal leiden door de procedure van evaluatie, bemiddeling, kindtoewijzing, plaatsing en nazorg. De zelfstandige adoptieouders richten zich rechtstreeks tot de familierechtbank.

In tegenstelling tot de procedure interlandelijke adoptie verschijnen kandidaat-adoptieouders pas voor de familierechtbank nadat een binnenlandse dienst hun een kind toevertrouwd of wanneer zij een gekend kind, dat vaak al bij hen inwoont, willen adopteren. Zij dienen een verzoekschrift in waarin de naam van het te adopteren kind vermeld staat. De familierechtbank kan vervolgens een maatschappelijk onderzoek bevelen dat door

het VCA wordt toevertrouwd aan een binnenlandse adoptiedienst. Het verslag van de evaluatie wordt aan de familierechtbank bezorgd via het VCA. In 2015 ontving het VCA één opdracht van de familierechtbank tot het voeren van een maatschappelijk onderzoek bij adoptanten die adopteerden via een dienst. Meestal vraagt de rechtbank geen verslag van het maatschappelijk onderzoek op omdat de adoptiediensten al een beknopt verslag laten indienen samen met het verzoekschrift voor adoptie. Alle adoptiediensten gebruiken eenzelfde sjabloon voor deze informatie. Voor veel rechtbanken is dit voldoende om te kunnen beslissen over de geschiktheid tot adoptie.

Bij een zelfstandige adoptie is er vaak al een sociaal-affectieve band tussen de kandidaat-adoptieouder en het betrokken kind. Een maatschappelijk onderzoek is in dergelijke situaties niet verplicht, maar wel mogelijk.

In 2015 werden 5 maatschappelijke onderzoeken door de familierechtbank bevelen in het kader van een zelfstandige adoptie. Het VCA ontving voor 2 kandidaat-adoptieouders een verslag van het maatschappelijk onderzoek van een erkende adoptiedienst. Er waren nog 2 andere opdrachten lopend in 2015 die in 2016 zouden worden afgewerkt en 1 opdracht werd teruggetrokken. Een overzicht van de opdrachten en verslagen staat in tabel 3.3.

Zowel bij adoptie via een adoptiedienst als bij zelfstandige adoptie is de adoptiedienst decretaal bevoegd om een onderzoek te voeren naar de adoptabiliteit van een kind als dit in het kader van een interlandelijke adoptie naar het buitenland zou vertrekken. Tot nu toe kreeg het VCA hiertoe nog geen enkele opdracht.

Onderzoeksopdrachten

	Adopties via adoptiedienst	Zelfstandige adopties
Opdracht maatschappelijk onderzoek door familierechtbank	1	5
Verslag maatschappelijk onderzoek	0	2
Opdracht onderzoek adoptabiliteit	0	0
Opdracht onderzoek toestemming biologische vader	0	1

3.3 Opdrachten van de familierechtbank tot het voeren van onderzoek - 2015
Bron: VCA

4. Geplaatste kinderen via een adoptiedienst

In 2015 werden 22 kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten. Hiervan werden 7 kinderen geplaatst in een gezin dat eerder al een kindje adopteerde via een binnenlandse adoptiedienst, 2 kinderen werden samen geplaatst en 3 kinderen werden geplaatst in een gezin dat al 2 kinderen adopteerde. Er waren 13 jongens en 9 meisjes en 21 kinderen waren jonger dan 1 jaar oud op het moment van plaatsing, 1 kind was 1 jaar oud. Gemiddeld waren ze 2 maanden oud.

Voorafgaand aan de adoptie en de toewijzing begeleidt de adoptiedienst de biologische ouders met het oog op het nemen van een gefundeerde beslissing over de toekomst van hun kind en henzelf. Slechts een beperkt aantal begeleidingen leidt uiteindelijk tot een adoptieplaatsing.

Voor het merendeel van de opgestarte begeleidingen werd een minder ingrijpende oplossing gevonden, zoals het zelf opvoeden van het kind, al dan niet met hulp, pleegzorg, verblijf in een opvangcentrum voor moeder en kind, ...

Gezinssituatie

De gemiddelde leeftijd van de adoptievaders die een kind adopteerden via een erkende adoptiedienst was 39,8 jaar en van de adoptiemoeders 38,7 jaar. Hiermee ligt de gemiddelde leeftijd van de adoptievader 1 jaar hoger dan in 2014. Voor de adoptiemoeders daalt de gemiddelde leeftijd met 2 jaar t.o.v. 2014.

Van de 22 kinderen kwamen 11 kinderen terecht in een gezin met 2 vaders. Er werden 11 kinderen geplaatst bij een vader en een moeder. Of er al kinderen in het gezin aanwezig waren bij de plaatsingen kan teruggevonden worden in tabel 3.6.

Geplaatste kinderen via een adoptiedienst

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Geplaatste kinderen	22	32	29	24	35	25	30	26	23	22

3.4 Kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten
Bron: VCA

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
25-29 jaar	1	
30-34 jaar	6	3
35-39 jaar	9	3
40-44 jaar	9	3
45-49 jaar	6	1
50-54 jaar		
> 55 jaar	1	
Totaal	32	10

3.5 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2015
Bron: VCA

	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	11	45,5
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	2	9
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	10	45,5
Totaal	22	100,0

3.6 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2015
Bron: VCA

5. Inschrijvingen in de burgerlijke stand

Iedere binnenlandse adoptie moet overgeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand. De gemeentes bezorgen deze aan het VCA via de FCA.

In 2015 ontving het VCA in totaal 86 overschrijvingen. Hiervan gebeurden er 78 na de adoptie van een gekend kind en 8 na de plaatsing via een adoptiedienst (zie tabel 3.7).

Overschrijvingen binnenlandse adoptie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mijnheer adopteert kind van mijnheer		1	1	1	0	1
Mijnheer adopteert kind van mevrouw	40	21	39	41	36	33
Mevrouw adopteert kind van mijnheer	1	2	3	6	2	1
Mevrouw adopteert kind van mevrouw	59	68	159	141	159	37
Draagmoeder		1			1	2
Pleegkind	2	1	2		5	2
Derde graad		1		1	2	
Gekend kind	1	1	1			
Kleinkind	1			1		2
Via adoptiedienst	9	13	13	9	9	8
Totaal	113	109	218	200	214	86

3.7 Overzicht van het aantal overschrijvingen en de soort adoptie
Bron: VCA

De tekst van het Haags Adoptieverdrag (Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie - 's-Gravenhage, 29 mei 1993) is te raadplegen op <http://www.juriwel.be/ws/Export/1020362.html>

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Vlaams Centrum voor Adoptie
02 533 14 76
www.kindengezin.be

D/2016/4112/12